

Demokratian kivijalka vai susi jo syntyessään?

Suomalainen julkisuusperiaate ja julkisuuslaki käytännön syynissä

Asko Hynninen ja työryhmä
Elokuu 2001

SISÄLTÖ

Saatteeksi.....	3
Mikä se on se sellainen julkisuusperiaate?.....	5
Selvityksen kohteet ja menetelmät.....	5
Julkisuuslain tähänastiset tulkinnat: KHO julkisuusmyönteisenä.....	7
Vain harvat toimittajat vetoavat lakiin.....	8
Testin osa 1: Tiedonhankintaa anonyymisti ja perustelematta.....	8
Matkalaskut ja edustuskulut: kolmen kerroksen väkeä yliopistoissa	8
Testin osa 2: Asiakirjojen julkisuus.....	10
Kahden kerroksen väkeä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa	10
Testin osa 3: Konkreettiset asiakirjapyynnöt.....	11
Kauppa- ja teollisuusministeriön julkiset ja vähemmän julkiset asiakirjat	11
Työministeriön julkiset ja vähemmän julkiset asiakirjat	13
Testin osa 4: Mitähän tietoa onkaan rekistereissä?.....	15
Ei enää massaluovutuskieltoa	16
Ylimalkaisia selosteita	17
Internet hyödyntämättä	18
Viranomaiset eivät ole veljeksiä	18
Lopuksi.....	29
LIITTEET.....	30

Saatteeksi

Kansalaiset eivät ole enää hallintoalamaisia vaan asiakkaita. (Oikeusministeri Jussi Järventaus)

Julkisuuslaki antaa hyvän pohjan julkisuusmyönteiselle ja avoimelle viranomaistoiminnalle. Laki voi kuitenkin toimia myös päinvastoin, jos esimerkiksi salassapitoperusteita tulkitaan laajasti. (Professori Olli Mäenpää)

Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, ja jokaisella on oikeus saada julkisesta asiakirjasta tieto. Tiedonsaantia saa rajoittaa vain lailla ja välttämättömistä syistä. Julkisuusperiaate on siten keskeisin viranomaisten viestintästrateginen ratkaisu. (Lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin)

Asiakirjoja ja virkamiehiä vahditaan jatkossa entistä tarkemmin. Virkamiesten pitäisi luokitella nykyistä ahkerammin asiapapereita luottamuksellisiksi. (VN:n turvallisuuspäällikkö Jari Sundqvist)

Laki on niin kuin se luetaan, ja sitä voidaan lukea lukemattomilla tavoilla. Tämän selvityksen tavoitteena on ollut testata julkisuusperiaatteen käytäntöjä Suomessa - ja EU-Suomessa. Olemme pyrkineet selvittämään sitä, miten kehutti ja moititti uusi julkisuuslaki toimii käytännössä, tiedon pyytäjän ja tiedon antajan vuorovaikutuksessa. Sen toimivuutta lähestytään kolmesta näkökulmasta. Ensiksikin tarkastelemme tiedon saatavuutta eli annetaanko tietoa. Toiseksi tiedon jakelua eli miten tietoa annetaan. Kolmanneksi tiedon käytettävyyttä erityisesti journalistisiin tarkoituksiin. Ei riitä, että saatavilla on sirpaletietoa, vaan informaation pitää olla myös ymmärrettävää ja sellaista, että siitä on hyötyä sekä päätöksentekijöiden valvonnassa että kansalaisten omien etujen ja oikeuksien valvonnassa.

Kun eduskunta hyväksyi soraäänien saattelemana julkisuuslain, se edellytti seurantaa siitä, miten se toimii käytännössä. Mitään systemaattista seurantaa lain toimivuudesta ei valtiovalta kuitenkaan ole tehnyt. Jokaiseen lakiin jää aina (viranomaisen puolelta) tulkinnan varaa ja (kansalaisen puolelta) testaamisen varaa. Sen paremmin uusi kuin vanhakaan laki ei taannut tai tule takaamaan sitä, että viranomainen tulisi tarjoamaan relevanttia tietoa, vaikka virkamieskunta on pyritty kouluttamaan varsin kattavasti uuden lain sisältöihin. Useissa tapauksissa aloite tiedon hankkimiseksi jää edelleen tiedon tarvisijalle, sille joka haluaa, uskaltaa ja osaa sitä pyytää.

Vanhan julkisuuslain toimittajat muotoilivat julkisen ja salaisen rajoja tietopyynnöin ja valituksin. Suomalaiset toimittajat ovat toki vaikuttaneet toiminnallaan lain lihallistumiseen, mutta kovin aktiivista se toiminta ei ole ollut. Laki ei ole vain toimittajia varten, mutta julkisuusperiaate on hyvin tärkeä ja oivallinen työväline jokaiselle, ihan jokaiselle toimittajalle, silloin kun hän hankkii tietoa. Julkisuuden rajoja voidaan koetella lukemattomilla tavoilla lukemattomissa viranomaisissa, ja toimittaja on siitä etuoikeutetussa asemassa, että hän pääsee muotoilemaan lain rajoja työaikanaan - nimittäin jos niin haluaa, ja siihen kykenee.

Tässä selvityksessä erilaisten asiakirja- ja tietopyyntöjen kohteina oli yli 200 viranomaista. Vastauksia riitti yhtä moneen lähtöön: syntyi kuva *byrodiversiteetistä*. Viranomaistoiminta on inhimillistä toimintaa, eivätkä viranomaiset ole veljeksiä. Niinkin viattomalta tuntuvassa asiassa kuin rekisteripyynnössä yksi virkamies saattoi lyödä luria korvaan ja uhata lakimiehillä ja yhteydenotoilla tutkimuksen vetäjän esimiehiin yliopistohierarkiassa. Toinen piti tietopyyntöjä niiden aiheuttaman työmäärän takia kohtuuttomina. Kolmas rukoili nöyrästi jatkoaikaa, kun tietojärjestelmät eivät olleet vielä lain edellyttämässä kunnossa. Neljäs virkamies kannusti työtämme ja arvosteli itse virkamieskuntaa pilkunviilaamisesta ja haluttomuudesta aktiivisesti edistää kansalaisten tiedonsaantia.

Tämä raportti ei pyri eikä pysty antamaan yleiskatsausta julkisuuslaista ja viranomaistoiminnan julkisuuden kaikista ulottuvuuksista. Tehtävä olisikin mahdoton, kun pelkästään erilaisia rekistereitä on arvioitu Suomessa olevan jopa miljoona. Julkisuusperiaatteen testauksessa päästiin vasta raapaisemaan viranomaistoiminnan pintaa. Tämän retken ehkä merkittävin opetus oli siinä, että viranomaisilla on valtavat määrät rekisteröityä tietoa hallussaan - toimittajien vain pitäisi tietää, mitä tietoa, ja mikä siitä tiedosta on tärkeää ja hyödyllistä. Eikä ole tärkeää vain tietää sitä, mitä julkista tietoa viranomaisilla on, vaan myös se, että sillä on myös salaiseksi määriteltyä tietoa, joka ei aina lopulta välttämättä olekaan salaista. Julkisen ja salaisen rajat ovat aina tulkinnanvaraisia, ja niitä tulkintoja pitää tarkastella kriittisesti.

Kattavaa selvitystä ja tutkimusta julkisuuslain toimivuudesta jääme vielä odottamaan, ellei sitten joku meistä kyllästy odotteluun. Tämä raportti yrittääkin kertoa käytännön esimerkkien kautta, millaisia mahdollisuuksia ja

esteitä julkisuuslaki asettaa erityisesti toimittajille - ja erityisesti synnyttää itse kussakin ajatuksia ja toimintaa rajojen koettelemiseksi.

Lakiin voi itse kukin tutustua esimerkiksi oikeusministeriön kotisivuilta. Lain tulkinnoissa hyviä apuja ovat Olli Mäenpään *Julkisuusperiaate* (1999), Anna-Riitta Wallinin ja Timo Konstarin *Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö* (2000) sekä Taisto Ahvenaisen ja Tapio Rädyn *Julkisuuslainsäädäntö* (1999). Journalismin kannalta julkisuuslakia on ansiokkaimmin tarkastellut Timo Vuortama Journalisti-lehden kirjoitussarjassa, joka löytyy lehden sähköisestä internet-arkistosta. Tässä selvityksessä on useissa kohdin juridisinä pitkospuina käytetty em. teosten ja kirjoitusten tulkintoja laista.

Selvitys alkoi joulukuussa 2000, kun uusi julkisuuslaki oli ollut voimassa vuoden. Viimeiset tietopyynnöt ja selvitykset tehtiin kesällä 2001. Selvitystä johti tutkimuspäällikkö Asko Hynninen Jyväskylän yliopiston Mediainstituutista. Tutkimusapulaisina olivat Jyväskylän yliopiston journalistiikan opiskelijat Marika Kataja, Tasja Salin, Rauha Kiljunen, Kaarina Palletvuori, Etti Kantola, Ville Hokka, Merituuli Ahola, Tomi Oravainen, Anu Pyyhtiä, Piia Elonen sekä Annukka Roininen. Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokes on tukenut selvitystä 26 000 markan apurahalla.

Lahdessa elokuussa 2001

Asko Hynninen

Mikä se on se sellainen julkisuusperiaate?

Aluksi on syytä muutamana rivin verran muistuttaa siitä, mistä julkisuusperiaatteesta ja uudessa julkisuuslaissa on kysymys.

Julkisuusperiaatteen mukaan jokaisella on halutessaan oikeus saada tietoa julkisyhteisöjen vallankäytöstä ja viranomaisten muusta toiminnasta. Tästä tehtävät poikkeukset edellyttävät erityisiä perusteita, ja ne on myös määriteltävä täsmällisesti lailla. Periaate velvoittaa myös viranomaisen tiedottamaan toiminnastaan.

Uudessa hallitusmuodossa julkisuusperiaate on nimetty kansalaisten perusoikeudeksi. Julkisuusperiaate on säädetty sekä kansalaisen että viranomaisen eduksi. Kansalaiset voivat olettaa, että viranomainen toimii asianmukaisesti myös käyttäessään valmistelu-, päätös- ja täytäntöönpanovaltaansa. Viranomainen voi puolestaan lähteä siitä, että kansalainen hyväksyy viranomaisen toimet ja antaa niille tukensa. Toimittajille julkisuusperiaate on myös työväline ja keino yhteiskuntaa ja yhteiskunnallista päätöksentekoa koskevaan tiedonhankintaan.

Pohjoismaissa julkisuusperiaatetta on pidetty demokratian, kansanvallan kivijalkana. Periaatetta on suomalaisen median ja suomalaisen politiikan retoriikassa usein pidetty vastakkaisena Euroopan unionissa noudatettuun harkintaperiaatteeseen. Viranomaisella on tämän periaatteen mukaan viime kädessä valta päättää tiedon julkisuudesta jokaisessa tapauksessa erikseen. EU:ssa Suomi on esiintynyt avoimuuden mallimaana. Toisaalta suomalaiset toimittajat eivät ole asian eteen paljon tehneet, ainakaan mitattuna sillä, miten vähän he ovat asiakirjapyyntöjä unionin toimielimille.

Jo vanhassa, vuonna 1951 voimaan tullessa julkisuuslaissa lähdettiin siitä, että Suomessa asiakirjat ovat julkisia, ellei erikseen ole toisin päätetty. Se oli nimeltään laki viranomaisten *asiakirjojen* julkisuudesta. Hyvästä periaatevalinnasta huolimatta vanha laki jäi puolitiehen: sen toimivuus riippui pitkälti kansalaisten aktiivisuudesta, kun viranomaisen rooli oli passiivinen. Jos toiminnan avoimuus ja toiminnan tehokkuus olivat ristiriidassa, viranomainen saattoi itse päättää, että avoimuus oli alistainen viranomaistoiminnan häiriöttömyydelle. Lisäksi sanktiot julkisenkin tiedon salaamisesta olivat käytännössä huomattavasti pienemmät kuin siinä tapauksessa, että virkamies rikkoi salassapitovelvollisuutensa.

Uusi laki ei enää nimessään rajoitu asiakirjoihin: se on laki viranomaisten *toiminnan* julkisuudesta. Laki on ollut tätä kirjoitettaessa voimassa runsaat puolitoista vuotta. Odotukset olivat kovat: lain hyväksymisen aikaan oikeusministerinä ollut Jussi Järventaus piti sitä perustavanlaatuisena käänteenä kansan ja esivallan suhteissa, kun kansalaiset eivät enää ole hallintoalamaisia vaan asiakkaita. Joko tahallisesti tai tahattomasti hän antoi ymmärtää, että vanha laki oli kovin kaukana demokratian aktiivisen kansalaisen tavoitteesta.

Toisaalta laki syntyi kymmenen vuotta kestäneen työn ja melkoisten vaikeuksien kautta. Erityisesti arvostelua herätti sen laaja, 32-kohtainen salassapitopykälä. Sitä on arvosteltu kaikenkattavaksi: eräiden arvioiden mukaan jos viranomainen haluaa asioita salata, tähän salassapitopykälään vetoamalla voidaan kieltäytyä kertomasta melkein mitä tahansa asioita. Toisaalta lain valmistelijat ovat perustelleet pykälän mittavuutta sillä, että on tärkeää, että kaikki salassa pidettävät asiat on määriteltävä selkeästi, jotta tulkinnoille jäisi vähän tilaa.

Professori Olli Mäenpää on todennut, että uusi julkisuuslaki tarjoaa hyvän pohjan julkisuusmyönteiselle ja avoimelle viranomaistoiminnalle. Toisaalta laki voi toimia päinvastoin, jos laajaa salassapitopykälää tulkitaan laajasti, valmistelun julkisuutta sovelletaan rajoittavasti, julkisten tietojen maksullisuus toteutetaan liikevoittoa tavoitellen ja EU-asioiden luottamuksellisuus ymmärretään väljästi. Uutta julkisuuslakia voidaan lukea siis useallakin tavalla, lain yksityiskohtaisuuden ja monimutkaisuuden takia.

Tämän selvityksen keskeinen huomio kiinnittyy ennen kaikkea uuden julkisuuslain keskeiseen 3. pykälään, jonka mukaan julkisuuslain tarkoituksena on mm. "toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa ja antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä".

Selvityksen kohteet ja menetelmät

Selvitys jakautui kahteen alueeseen:

1) Tietopyynnöt: mitä tietoa julkisten varojen käytöstä saa ja millä tavalla

Yksittäisissä caseissa testattiin julkisuuslain kolmanteen pykälään kirjattua kansalaisten oikeutta valvoa julkista valtaa ja julkisten varojen käyttöä.

Ensimmäisessä tapauksessa tutkimusryhmä pyysi nimillä ja nimimerkeillä 20 yliopiston rehtorin matkalaskut ja edustuskulut. Tällä pyrittiin selvittämään sitä, onnistuuko tietojen saaminen nimettömänä ja ilman perusteluja.

Toisena tapauksena oli EU-rakennerahojen käytön julkisuus. EU-hankeasiakirjoja voidaan julkisuusperiaatteen kautta tarkastella ainakin seuraavista näkökulmista:

1. Vastaavien asiakirjojen julkisuus eri viranomaisissa
2. Valmistelun julkisuuden toteutuminen
3. Liike- ja ammattisalaisuuden rajoitukset
4. Yksityisyyden suojan rajoitukset
5. Euroopan unionin vaikutukset asiakirjan julkisuuteen

2) Rekisterikartoitus eli mitä tietoa on olemassa

Tämän osuuden tavoitteena oli tarkastella sitä, toteutuuko lakiin kirjattu hyvä tiedonhallintatapa.

Tiedot rekistereistä pyydettiin sähköpostitse noin 200 viranomaiselta hallinnon eri tasoilta. Kysymys kuului, mitä tietoa viranomaisissa ylipäätään on rekistereissään ja miten viranomaiset tämän tiedon olivat järjestäneet. 1.12.1999 voimaan tulleen julkisuusasetuksen mukaan asiakirjarekisterien ja tietojärjestelmäselosteiden piti olla valmiina joulukuun alussa 2000, mihin ajankohtaan tietopyynnöt ajoitettiin.

Julkisuuslain tähänastiset tulkinnot: KHO julkisuusmyönteisenä

Tutkimusryhmä pyrki ensi töikseen kartoittamaan mahdollisimman kattavasti sen, mitä ennakkopäätöksiä uuden julkisuuslain tulkinnoista oli valitus- ja kanteluviranomaisissa. Lähes paradoksaalisena voi pitää sitä, kuinka monimutkaista oli saada tietoa julkisuuslakia koskevista päätöksistä, samoin kuin sitä, kuinka nihkeää oli palvelu näissä lain tulkintojen kannalta keskeisissä viranomaisissa. Valitus- tai kanteluviranomainen ei välttämättä ole omassa käytännön julkisuuslain hengen noudattamisessaan sen "kehittyneempi" kuin muutkaan viranomaiset.

Esimerkiksi korkeimman oikeuden kansliapäällikkö vastasi pyyntöön saada vuoden 2000 aikana tehdyt julkisuuslakia koskevat valitukset ilmoittamalla, että tietopyynnön kaltaista toimintaa ei viranomaiselta edellytetä, ja piti sitä hämmästyttävänä ja kohtuuttomana. Hän ei pitänyt itseään "minään tutkijan apulaisena", eikä missään tapauksessa luvannut etsiä tietoa. Edelleen hän valitteli sitä, että KKO:ssa oli jouduttu järjestämään huone tutkijoiden käyttöön. Lopulta hän lupasi lähettää itse tekemänsä ratkaisut, joita oli seitsemän kappaletta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kirjaamosta puolestaan vastattiin ensin, että lakimiehet ovat kieltäneet antamasta ratkaisuja. Ilmeisesti kysymys oli tietämättömyydestä tai väärinkäsityksestä, koska myöhemmin arkisto toki lupasi antaa päätökset.

Oikeuskanslerinvirastosta esittelijä vastasi, että julkisuuslakia koskevien ratkaisujen ja valitusten erottelemineen viraston arkistomateriaalista ei ole vaikeuksista mahdollista. Virastoon toimitettuja kirjoituksia ei tallenneta sähköiseen muotoon, eikä niitä voida luovuttaa sähköpostin välityksellä. Sen sijaan diaarin yksilöintitietojen perusteella on mahdollista löytää ja yksilöidä haluamansa asiakirjat. Siis asiakirjoihin voi tutustua vain paikan päällä - mikäli tietää etukäteen mikä on päätöksen diaarinumero.

Lain tulkintojen keskeinen valitusviranomainen on korkein hallinto-oikeus (KHO). Sen käsiteltävänä on uuden lain aikana ollut noin 50 asiakirjojen julkisuutta koskevaa valitusta. Elokuuhun 2001 mennessä KHO on julkaissut kymmenkunta ennakkopäätöstä asiakirjajulkisuudesta. Ne koskivat muun muassa hallintopäätöksen perustelemista, kunniamerkkiesityksen julkisuutta, päätöksen valituskelpoisuutta ja KHO:n omaa asteellista toimivaltaa.

Pelkästään toimittaja Olli Ainola on kesään 2001 mennessä saanut KHO:lta ratkaisun viiteen asiakirjariitaan. Näiden uuden lain aikana tehtyjen ratkaisujen perusteella on arvioitavissa, KHO tulkitsee lakia varsin julkisuusmyönteisesti ja edellyttää salaamiselta selkeitä perusteluita. Ainolan mielestä salailu on entistä vaikeampaa ja vaatii kunnan perustelut. (Ks. Ainolan kirjoitus Hallinto 2/2001)

Erässä tapauksessa puolustusministeriö epäsi pyynnön saada kopion kirjeistä, jotka ministeriö oli lähettänyt oikeuskanslerille. Asiakirjat oli armeijan perinteiden mukaisesti leimattu salaisiksi eikä salaamista perusteltu muutoin kuin viittaamalla yleisluonteisesti lain salassapitopykälään. KHO kumosi päätöksen, jonka jälkeen Ainola sai asiakirjat ministeriöltä.

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut taas kieltäytyivät antamasta Ainolalle erästä monisivuista asiakirjaansa, mm. sillä perusteella, että julkisten tietojen erottelemineen salassa pidettävistä olisi vaivalloista. KHO kumosi kuitenkin salailupäätöksen. Kela piti myös kirjanpitotilejä sisäisinä selvityksinään, mutta KHO kumosi tämänkin päätöksen. Seuraavaksi Ainola vaati kopiot tietyistä yksilöidyistä tilitositteista. Kelan mukaan ne sisälsivät sekä liikesalaisuuksia ja ihmisten intimitteettisuojan piiriin kuuluvia tietoja. KHO on ennättänyt myös kumota Kelan päätöksen evätä kuitit Kelan valtuutettujen ja eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan Lapin-seminaarin kestityksestä keväällä 2000. Kela oli perustellut kieltäytymistään sillä, että julkisuusperiaate ja viranomaisen toiminnan avoimuus voidaan turvata ilman, että koko tositeaineisto annetaan julkisuuteen. Kelan mielestä sen tekemien yleisluonteisten kulukoosteiden olisi pitänyt riittää.

Nämä tapaukset osoittavat, että vanha salailuperinne elää ja voi hyvin käytännön viranomaistoiminnassa. Viranomaiset torjuivat vanhan lain aikana asiakirjapyynnön usein yksinkertaisesti toteamalla, että asiakirja on salainen. Virkamiehelle ei tullut mieleenkään, että salaisestakin asiakirjasta pitää pystyä erottelemaan julkiset ja salaiset tiedot jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Uudenkin lain aikana viranomaiset vetoavat helposti julkisuuslain 24 §:n kaikenkattavaksi luonnehdittuun 32-kohtaiseen salassapitoluetteloon välttääkseen asiakirjojen julkisuuden. Pitkän päälle se ei näytä riittävän:

kieltäytyminen pitää pystyä joka kerta erikseen ja tapauskohtaisesti perustelevaan.

Kelan tapaus on mielenkiintoinen ja tärkeä jo siksi, että se käyttää hyvin suurta julkista valtaa ja käyttää valtavaa määrää julkisia varoja. Kela vetosi päätöksissään salata julkisten varojen käyttöä sekä liikesalaisuuteen että yksityisyyden suojaan. Kela pyrkii edelleen toimimaan ikään kuin se ei olisi viranomainen, eikä julkisuuslain piirissä. Ja lain salassapitopykälää se on pyrkinyt tulkitsemaan mahdollisimman laajasti eikä suppeasti.

Vain harvat toimittajat vetoavat lakiin

Selvityksessä julkisuuslain toimivuutta tarkasteltiin toimittajien ja viranomaisten vuorovaikutuksen kautta. Toimittajakunnan asenteita ja tietoja kartoitettiin kysymällä Tutkivan journalismin yhdistyksen jäseniltä (noin 80) sekä suurimmilta medioilta (30) kokemuksia julkisuuslain tulkinnoista seuraavalla tavalla:

1. Oletteko vedonnut tietopyynnöissänne julkisuuslakiin tai käyttänyt lakia muuten hyväksenne
a) vanhan b) uuden (1.12. 2000 voimaan tulleen) lain aikana? Kuinka paljon arvioisitte näitä tapauksia olevan?
2. Kertokaa lyhyesti, mitä tapauksia tulee mieleenne.
3. Onko uusi laki lisännyt teidän omaa aktiivisuuttanne tehdä tietopyyntöjä? Johtuuko se siitä, että tunnette lain esim. koulutuksen kautta?
4. Oletteko huomannut viranomaisten toiminnassa muutoksia viimeisen vuoden eli uuden lain aikana? Onko laki jossain suhteessa helpottanut ja/tai vaikeuttanut tiedonsaantia?
5. Kuinka usein olette saanut kielteisen vastauksen tietopyyntöönne?
Oletteko tehnyt valituksia tai kanteluita kielteisestä päätöksistä?
6. Mitkä ovat olleet päätökset valituksista tai kanteluista?

Vastauksia saatiin vain vajaalta kymmeneltä toimittajalta. Ne, joka vaivautuivat vastaamaan, lienevät toimittajakunnassa keskimääräistä parempia julkisuuslain asiantuntijoita. Tämä ei kuitenkaan vastauksista päätellen tarkoita sitä, että hekään tuntisivat kovin hyvin lain tarjoamia mahdollisuuksia. Näillä "aktivisteillakin" oli keskimäärin vain muutaman kerran vuodessa tarvetta vedota lakiin. Kukaan vastanneista ei ollut valittanut koskaan KHO:een asti asiakirjojen tai tietojen antamista koskevista kielteisistä päätöksistä.

Muutamia poikkeuksia sentään vastaajissa oli. "Olen havainnut lain oivalliseksi käsikassaraksi painostaessani asiakirjojen nähtävälle", totesi toimittaja joka oli 20 kertaa vuoden aikana vedonnut julkisuuslakiin. Toinen poikkeustapaus arvioi vedonneensa asiakirjapyyntöissään ainakin 50 kertaa julkisuuslakiin. Yhden vastaajan mielestä uusi laki ei ole tuonut toimittajien ja viranomaisten väliseen avoimuuteen merkittäviä muutoksia; hänen mukaansa kysymys on *asenteista*, ei niinkään laista. Yhden toimittajan arvion mukaan "viranomaiset on koulutettu nimenomaan estämään julkisuuslain alaisten asiakirjojen luovuttamista".

Merkittävänä erona virkamiesten (potentiaalisten tiedon antajien) ja toimittajien (potentiaalisten tiedon pyytäjien) välillä on pidettävä sitä, että jotakuinkin koko suomalainen virkamieskunta on koulutettu julkisuuslain käyttöön, sen sijaan toimittajien laintieto on jäänyt lähinnä oman aktiivisuuden varaan. Vastaajista kukaan ei ollut saanut koulutusta aihepiiristä. Viranomaisilla on näin halutessaan yliote tulkita pykäläiä ahtaasti. Selvä epätasapaino on siinä (jonka myös tämä selvitys tietopyyntöineen toi esiin), että virkamiehet käyttävät systemaattisesti juristeja apunaan lain tulkinnoissa koko ajan, jotteivät vahingossa luovuta salassa pidettäviä tietoja.

Testin osa 1: Tiedonhankintaa anonyymisti ja perustelematta Matkalaskut ja edustuskulut: kolmen kerroksen väkeä yliopistoissa

20:lle korkeakoulun rehtorille tehtiin sähköpostilla seuraavanlainen tietopyyntö:

Arvoisa rehtori

Pyydän saada nähtäväksi matkalaskunne ja tositteet edustuskuluistanne viimeisen kirjanpitokauden ajalta. Pyydän ilmoittamaan sähköpostitse, missä tai miten nämä tiedot ovat saatavilla.

Toivon saavani tiedot julkisuuslain edellyttämien aikarajojen puitteissa.

Pyydän kiittausta tämän tietopyynnön vastaanottamisesta.

*Ystävällisin terveisin
asiasta kiinnostunut*

Tämä tietopyyntö saattaa tuntua kevyeltä, mutta sen kautta haluttiin selvittää, miten toimii julkisuuslain kohta, jonka mukaan tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään. Nimimerkillä sähköpostiin kirjoittautuneen julkisen tiedon pyytäjän ei myöskään voi katsoa syyllistyneen viranomaisen harhauttamiseen.

Tuloksena yliopistojen huipulta löytyi kolmen kerroksen julkisuuskäytäntöjä:

1. Kielteinen vastaus tai ei vastausta: 30 prosenttia rehtoreista

Viisi tietopyynnön saanutta ei kuitannut tietopyyntöä eikä vastannut siihen. Yksi kieltäytyi liian suureen työmäärään vedoten.

2. Eivät valmiit antamaan heti: 40 prosenttia rehtoreista

Kolme vastaajaa pyysi sähköpostisanoman kirjallisena, viisi kehotti kääntymään toisen virkamiehen, yleensä hallintojohtajan puoleen.

3. Valmiit näyttämään heti tai sovittavana ajankohtana: 30 prosenttia rehtoreista

Kuusi vastaajaa toivotti tervetulleeksi tutustumaan asiakirjoihin.

Nimimerkillä tehdyt pyynnöt aiheuttivat melkoisen kuhinan yliopistohallinnossa. Nimettömiin tietopyyntöihin ei ole totuttu viranomaistoiminnassa. Matkalaskut ja edustuskulut ovat esimerkki siitä, että mennään *julkisen intiimin* alueelle: juridisesti kuitit ovat julkisia, mutta tietojen antaminen koetaan yksityisyyden loukkaamiseksi. Kuitenkin näiden kulujen käytön paljastaminen ei ole vain tirkistelyä, vaan voi kertoa hyvinkin olennaisia puolia julkisen vallan toimintatavoista.

Kirjeellä tai sähköpostilla tietoa pyytävän on hyvin vaikea esiintyä nimettömänä, koska jonkinlainen vastausosoite täytyy ilmoittaa, ellei tiedonpyytäjä mene paikan päälle kirjaamoon. Sielläkin hänet voidaan tunnistaa tai ainakin yrittää tunnistaa.

Tietojen hankkiminen nimettömänä osoittautui ongelmalliseksi myös eettisesti. Journalistin ohjeissa taas todetaan: "Tiedot on hankittava avoimesti ja rehellisin keinoin. Poikkeuksellisia menetelmiä voidaan käyttää vain, jos yleisesti merkittäviä tietoja ei normaalikeinoin voi saada. Haastateltavan tulee ennakolta saada tietää, missä välineessä ja missä yhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hyvän tavan mukaista on myös kertoa, onko keskustelu tarkoitettu julkaistavaksi vai ainoastaan tausta-aineistoksi."

Ratkaisu saattaa joskus löytyä siitä, että tiedonhankintavaiheessa esiinnyttäen nimettömänä, ja siinä vaiheessa, kun päätös hankittujen tietojen julkaisemisesta tehdään, esiinnyttäen omalla nimellä. Joka tapauksessa nimettömät tietopyynnot herättävät syviä epäluuloja ja hidastavat tiedonhankintaa.

Yhteenvetona voi kyselyn vastauksista todeta löytyneen ainakin seuraavat tiedonhankinnan ulottuvuudet:

1. Tietojen saaminen ei onnistu nimettömänä (2 tapausta). Kun tiedonpyytäjä oli puhelimitse yhteydessä, henkilöllisyyttä kysyttiin joka kerta
2. Sähköpostin käyttö herättää epäilyjä monissa. Kolme halusi saada saman pyynnön kirjallisesti paperilla. Yksi vastaaja epäili pilaksi.
3. Tietopyyntöihin odotetaan perusteluja (2 tapausta)
4. Virkamies ei siirrä tietopyyntöä toiselle viranomaisen sisällä (4 tapausta)
5. Liian suuri työmäärä: tietoja voi ehkä saada maksullisena yli kuukausi pyynnöstä (1 tapaus)
6. Ei vastata (5).

Testin osa 2: Asiakirjojen julkisuus Kahden kerroksen väkeä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa

Julkisuuslain toimivuutta julkisten varojen käytön valvonnassa testattiin kysymällä sähköpostilla kaikilta 15:ltä työvoima- ja elinkeinokeskukselta EU:n sosiaalirahasto- (ESR), aluekehitysrahasto- (EAKR) ja maatalouden tukirahastovarojen (EMOTR) käytön julkisuutta. Seuraavassa esitetyt kysymykset sekä yhteenvedot toisistaan poikkeavista vastauksista sekä raportin kokoajan kommentit vastauksiin.

Pyydän saada edustamaltanne viranomaiselta seuraavat tiedot:

1. Ovatko TE-keskukselle osoitetut ESR-, EAKR- ja EMOTR-osarahoitteiset tukihakemukset julkisia?

VASTAUS 1) Asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia lain mukaan. Tapauskohtaisesti katsotaan, onko asiakirja osittain tai kokonaan salassa pidettävä

VASTAUS 2) Julkisuus määräytyy asiakirjakohtaisesti. Asiakirja on julkinen jos se ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

KOMMENTTI: Vastauksessa 2 lähdetään siitä, että koko asiakirja on salainen, jos vain osa siitä on salainen.

2. Ovatko ESR-, EAKR- ja EMOTR-hankepäätökset julkisia?

- 1) Päätös tulee julkiseksi kun on allekirjoitettu.
- 2) Ks. vastaus 1.

KOMMENTTI: Jälleen vastauksessa 2 lähdetään siitä, että kaikkien asiakirjan tietojen pitäisi olla julkisia, jotta siitä voitaisiin antaa mitään tietoja.

3. Onko TE-keskuksen eri osastojen välillä eroja 1) hakemusten 2) päätösten julkisuudessa?

- 1) Periaatteessa ei eroja, mutta yritysosaston hakemukset sisältävät useammin liike- ja ammattisalaisuuksia
- 2) Tiedonsaantioikeus kohdistuu asiakirjoihin, jotka ovat valmiina paperimuotoisena viranomaisen hallussa tai jotka voidaan tuottaa rekisteristä viranomaisten hakujärjestelmien avulla. Kysymyksessä tarkoitettua informaatiota sisältäviä asiakirjoja ei ole valmiina TE-keskuksessa.

KOMMENTTI: Koska hakemukset tulevat TE-keskuksiin ja päätökset tehdään niissä, "informaatiota sisältävät asiakirjat" nimenomaan ovat valmiina niillä. Vastaus a) ilmaiseekin sen implisiittisesti.

Erikseen kysyttäessä eräs viestintäpäällikkö myönsi, että vastauksen 2 ilmaisu on epämääräinen, ja selitti, että kysymys on siitä, että joissakin papereissa on liikesalaisuuksia, eikä niitä ole eroteltu. Samassa viranomaisessa (KTM:n Etelä-Karjalan piiritoimistossa) oli aikoinaan vanhan lain aikaan paheksuttu sitä, että toimittajat vaivaavat virkamiehiä, ei riitä että he itse penkivät tiedostoja.

4. Miten olette järjestäneet em. asiakirjojen julkisten ja salassa pidettävien tietojen erottelun?

- 1) Asian esitellyt virkamies vastaa siitä, että asiakirjaan tehdään asianmukaiset merkinnät sen julkisuudesta.
- 2) Asiakirjojen tietojen erottelua ei välttämättä "järjestetä". Julkisuuslain 10 §:ssä säädetään tietojen antamisesta asiakirjasta, joka sisältää salassa pidettäviä tietoja. Salassa pidettävä osa peitetään annettaessa siitä kopio.

KOMMENTTI: Vastaus 2 herättää epäilyksen, että kovin tarkkaan ei ole mietitty sitä, millä perusteilla informaatiota salataan: toimitaan pakkotilanteessa virheitä vältellen.

5. Ovatko TE-keskuksen tekemät tukien takaisinperintäpäätökset julkisia?

- 1) Ks. vastaus 1.

Päätökset ovat julkisia, kun ne on allekirjoitettu. Salassa pidettävät kohdat peitetään ja ko. kohdat merkitään asianmukaisesti.

- 2) Ks. vastaus 1.

Yrityksille tehtävät yritystukilain mukaiset takaisinperintäpäätökset eivät ole julkisia.

KOMMENTTI: Vastaukset poikkeavat selkeästi toisistaan. Myös yritystukilain mukaiset takaisinperintäpäätökset

ovat julkisia julkisilta osiltaan.

6. Voinko saada erikseen sovittavalla tavalla nämä takaisinperintäpäätökset nähtäväkseni?

- 1) Kyllä. Arvio salassa pidettävistä osista tehdään konkreettisen asiakirjapyyntö perusteella.
  - 2) Julkiset asiakirjat saa nähtäväksi siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Asiakirjoja, jotka sisältävät salassa pidettäviä tietoja, voidaan antaa nähtäväksi, kun samalla huolehditaan siitä, että salassa pidettävä tieto ei paljastu. Asiakirjasta voidaan lain 10 §:ssä säädetyn edellytyksin antaa kopio.
  - 3) Julkiset asiakirjat saa nähtäväksi siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Asiakirjoja, jotka sisältävät salassa pidettäviä tietoja ei välttämättä voida antaa nähtäväksi, jollei samalla voida huolehtia siitä, että salassa pidettävä osa ei paljastu (em. lain 10 §). Asiakirjasta voidaan lain 10 §:ssä säädetyn edellytyksin antaa kopio.
- Yritysosaston takaisinperintäpäätöksiä ei voi saada nähtäväksi. JulKL 24.2 (Suomen suhteet toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön)

KOMMENTTI:

JulKL 10 §:

"Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon."

Sanamuoto täsmälleen suurimmalla osalla: keskushallinto on ilmeisesti määritellyt sen. Kolme astetta:

- 1) Lähtökohtana julkisuus.
- 2) Lähtökohtana varauksellinen julkisuus.
- 3) Lähtökohtana salassapito, mutta EU-ulottuvuutta ei mainita sanallisesti.

Yhteenvetoa vastauksista:

Julkisuus vaihtelee samojen viranomaisten *sisällä* ja samaa työtä ja samanlaisia asiakirjoja käsittelevien viranomaisten *välillä* riippuen siitä, minkä ministeriön hallintoon kuuluvan TE-keskuksen osaston (KTM, TM, MMM) jakamasta tuesta on kysymys. Joissakin TE-keskuksissa yritystukia koskevat hakemus-, päätös- ja takaisinperintäasiakirjat olivat lähtökohtaisesti julkisia, toisissa taas lähtökohtaisesti salaisia.

Wallin ja Konstari (2000) korostavat, että tietojärjestelmien suunnitteluvaiheessa tehdyt ennakoarvioinnit sen enempiä kuin asiakirjoihin mahdollisesti tehdyt salassapito- ja tietoturvasuunnitelmien eivät poista velvollisuutta arvioida asiakirjan julkisuus aina tapauskohtaisesti. Jos tietoa pyydetään esimerkiksi asiakirjasta, joka ei ole vielä tullut julkiseksi ja josta tiedon antaminen on julkisuuslain mukaan viranomaisen harkinnassa, tiedon epäämiseen ei riitä pelkästään se, että asia on keskeneräinen. Yksinomaan asian keskeneräisyys ei siis ei siis oikeuta kieltäytymiseen tiedon antamisesta. Vanhan lain aikaiselle asioiden valmistelusalailulle ole enää perusteita.

Testin osa 3: Konkreettiset asiakirjapyyntöt Kauppa- ja teollisuusministeriön julkiset ja vähemmän julkiset asiakirjat

Erikseen pyydettiin yksityishenkilönä (Asko Hynninen) työministeriöltä ja kauppa- ja teollisuusministeriöltä niiden tekemiä takaisinperintäpäätöksiä. Tietopyynnössä ei tarkoituksella perusteltu tietojen käyttötarkoitusta. Seuraavassa asiakirjapyyntö ja niihin saadut vastaukset lähes kokonaisuudessaan. Kaikessa monimutkaisuudessaan ne toivottavasti havainnollistavat sitä, kuinka pitkälle joudutaan menemään, millaiseen pykäläviidakkoon joutuu (tai pääsee) vaeltamaan, kun koetellaan julkisen ja salaisen rajoja julkisilta näytävien rahojen käytössä

KTM:lle (teollisuusneuvos Sakari Arkio) tehdyn pyynnön keskeinen sisältö oli seuraava:

Pyydän kohteliaimmin saada nähtäväkseni kauppa- ja teollisuusministeriön yritystoiminnan aluetuesta annetun lain (1297/1988), yritystuesta annetun lain (1136/1993) ja kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/1981) nojalla tekemät takaisinperintäpäätökset vuosilta 1999 ja 2000. 5.2. 2001 päivätyn ilmoituksenne (Dnro 18/091/2000) mukaan KTM päätti periä takaisin yritystukia vuonna 1999 yhdessä ja vuonna 2000 kahdeksassa tapauksessa.

Pyydän saada nähtäväkseni myös em. takaisinperinnän kohteina olleiden tapauksien tukihakemukset sekä tukien myöntämispäätökset.

KTM:n vastaus (30.4.2001) oli seuraava:

Ohessa pyytämienne vuosia 1999 ja 2000 koskevat hallinnolliset takaisinperintäpäätökset.

Olette halunneet saada nähtäväksenne myös pyytämiinne takaisinperintäpäätöksiin liittyvät tukien myöntämispäätökset. Koska pyytämiinne takaisinperintäpäätöksiin liittyviä investointitukien, toimintaympäristötuen ja kehittämistuen myöntämispäätöksiä ei ole tehty KTM:ssä, vaan asianomaisessa TE-keskuksessa (aiemmin KTM:n yrityspalvelun piiritoimistossa), ei KTM ole oikea viranomainen käsittelemään kyseisiin asiakirjoihin liittyvää pyyntöä

Tukien myöntämispäätösten julkisuuden osalta viittaamme tässä yhteydessä KTM:n Teille 5.2. 2001 lähettämään kirjeeseen, jossa on todettu, että yritystukipäätökset ovat julkisia seuraavilta osiltaan: yrityksen nimi, tukimuoto, tuen markkamäärä ja tuen prosenttiosuus hyväksyttävistä menoista. Oheisista takaisinperintäpäätöksistä käyvät jo selville niihin liittyvistä myöntämispäätöksistä yrityksen nimi, tukimuoto ja tuen markkamäärä sekä useimmista päätöksistä myös tuen prosenttiosuus.

Olette halunneet saada nähtäväksenne lisäksi pyytämiinne takaisinperintäpäätöksiin liittyvät tukihakemukset. KTM:n teille 5.2.2001 lähettämässä kirjeessä on todettu, että yritystukihakemukset eivät ole julkisia perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain 24§:n 1 momentin 20 kohtaan. Takaisinperintäpäätöksiin liittyviä yritystukihakemuksia ei voida sen vuoksi toimittaa Teille.

KTM lähetti päätöksensä liitteinä yhdeksän takaisinperintäpäätöstä, joista oli mustattu yksilöntietoja.

AH:n valitus (5.5.2001) tähän päätökseen kuului seuraavasti:

Vaadin korkeinta hallinto-oikeutta kumoamaan KTM:n päätöksen ja määräämään ministeriön luovuttamaan minulle ne tiedot, joita en saanut eli takaisinperinnän kohteena olleiden yritysten tukien myöntämispäätökset ja tukihakemukset. Lisäksi vaadin korkeinta hallinto-oikeutta antamaan lausuntonsa siitä, onko kauppa- ja teollisuusministeriö noudattanut julkisuuslain mukaisia määräaikoja, kun se on antanut päätöksensä (30.4.2001) 1 kuukausi 27 päivää asiakirjapyynnöstäni (3.3.3001).

Perustelut

Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) eli nk. julkisuuslaissa todetaan, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei erikseen ole toisin säädetty. Lain 3 §:ssä todetaan muun muassa, että laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkista valtaa ja julkisten varojen käyttöä. Myös yritystuet ovat julkisia varoja. Julkisen vallan valvominen taas on mahdotonta, mikäli kansalaiset eivät saa tietoa siitä, millä perusteilla julkisia tukia on maksettu. Vain tukihakemusten ja myöntämispäätösten julkisuuden kautta toteutuu koko yritystukia koskevan päätöksentekoprosessin läpinäkyvyys. Julkisuuslain 7 §:ssä todetaan, että viranomaiselle asian käsittelyä varten (...) toimitettu asiakirja tulee julkiseksi, kun viranomainen sen on saanut. KTM tulkitsee kuitenkin lakia niin, että kun hakemus tai päätös sisältää liike- ja ammattisalaisuuden suojan piiriin kuuluvia tietoja, koko hakemus ja päätös pääosin on salassa pidettävä.

Jos tällaisia tietoja asiakirjassa on, nämä salassa pidettävät tiedot on julkisuuslain mukaan viranomaisen eroteltava julkisista. Näin KTM on juuri tehnyt luovuttaessaan minulle takaisinperintää koskevat päätökset, sen sijaan hakemusasiakirjat ovat sen mielestä kokonaan ja tukien myöntämispäätösasiakirjat lähes kokonaan salassa pidettäviä. Kauppa- ja teollisuusministeriö toimii siis epäjohdonmukaisesti julkisuuslakia tulkitessaan. Asiakirjan julkisuus ei riipu siitä, onko se hakemus, tuen myöntämispäätös vai takaisinperintäpäätös, vaan siitä, onko siinä julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä tietoja. Myös siinä tapauksessa, että asiakirja olisi salassa pidettävä, siinä voi olla julkisia osia. Ministeriö ei myöskään lainkaan yksilöi sitä, minkä normin perusteella se on päätenyt siihen, että tukien myöntämispäätöksistä ovat julkisia vain tietyt osat eli yrityksen nimi, tukimuoto, tuen markkamäärä ja tuen prosenttiosuus julkisista menoista. Pelkkä viittaus liike- tai ammattisalaisuuteen ei riitä, vaan asiakirjan julkisuus ja sen sisältämien tietojen julkisuutta pitää tarkastella ja perustella

asiakirjakohtaisesti. Lisäksi on huomattava, että näiden tietojen julkistaminen ei takaa julkisuuslain 3 §:ssä määriteltyä tarkoitusta, jonka mukaan yksilöille ja yhteisöille annetaan mahdollisuus valvoa julkista valtaa ja julkisten varojen käyttöä.

Vastauksensa kohdassa 2 KTM toteaa, että takaisinperintää koskeviin päätöksiin liittyviä myöntämispäätöksiä ei ole tehty KTM:ssä, vaan ao. työvoima- ja elinkeinokeskuksessa, minkä takia se ei edes ole käsitellyt pyyntöäni. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin täytynyt olla hallussaan myös tukien myöntämispäätökset, kun se on tehnyt päätökset takaisinperinnästä. Jos ei ole ollut, KTM lienee tehnyt takaisinperintäpäätökset vajavaisilla tiedoilla. Lisäksi KTM olisi voinut siirtää julkisuuslain 15 §:n mukaan tiedonsaantia koskevan pyynnön sen viranomaisen ratkaistavaksi, jonka käsiteltäväksi asiaa kuuluu. KTM viittaa mm. sen hallinnonalaan kuuluviin TE-keskusten yritysastoihin, jotka ovat velvollisia ministeriön niin määrätessä luovuttamaan pyytämäni tiedot.

Lopuksi korostan, että tiedotusvälinejulkisuus ja julkinen keskustelu on tehokkain keino estää jo ennakolta julkisten varojen käyttöä koskevia väärinkäytöksiä. Tämän julkisuuden täytyy ulottua koko prosessiin, myös niihin perusteisiin, joilla tukia on aikoinaan myönnetty eikä vain tukia koskevan päätöksentekoprosessin loppuun eli takaisinperintään.

Lisäksi kiinnitän huomiota siihen, että KTM:n vastaus asiakirjapyyntöni kesti lähes kaksi kuukautta. Julkisuuslain mukaan 14 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä ja tieto julkisesta asiakirjasta annetaan mahdollisimman pian. Tosin siirtymäaikana, jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai pyyntö aiheuttaa tavallista suuremman työmäärän, enimmäisaika on kaksi kuukautta. Pyyntöni ei kuitenkaan ollut kysymys niin suuresta asiakirjamäärästä, että se olisi oikeuttanut viivyttämään merkittävältä osin kielteisen päätöksen antamista siirtymäajan enimmäisaikaan saakka.

Lainkohdat Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) seuraavat pykälät ja kohdat: 3 §; 6.1 § 1-kohta; 6.1 § 8-kohta; 7 §; 15 §; 17 §; 14 §; 37 §.

Tätä kirjoitettaessa elokuussa 2001 asian käsittely on KHO:ssa kesken.

Työministeriön julkiset ja vähemmän julkiset asiakirjat

Työministeriölle (johtaja Matti Pukkio) tehdyn asiakirjapyynnön keskeinen sisältö oli seuraava:

Pyydän kohteliaimmin saada nähtäväkseni työministeriön vuosina 1999 ja 2000 tekemät päätökset perii takaisin työministeriön Euroopan sosiaalirahaston rahoittamiin hankkeisiin myöntämiä tukia.

Pyydän saada nähtäväkseni myös em. takaisinperinnän kohteina olleiden tapausten tukihakemukset sekä tukien myöntämispäätökset.

Työministeriön vastaus (9.3.2001) oli seuraava:

Työministeriö on päättänyt olla luovuttamatta pyytämienne tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 § 1 momentin 2 ja 3 sekä 15 kohdan perusteella. Takaisinperintään liittyvät epäsäännönmukaisuusilmoitukset ovat salassa pidettäviä asiakirjoja eikä niistä anneta tietoja sivullisille. Päätös pyyntöönne on kielteinen.

Perustelut: Epäsäännönmukaisuusilmoitukset, Komission asetus (EY) n:o 1681/94, ovat salaisia. Päätös perustuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin 621 sen 24 §:n 1 momentin 2 ja sekä 15 kohtiin. Epäsäännönmukaisuusilmoitukset mahdollisine liitteineen ovat asiakirjoja, joista tiedon antaminen voisi aiheuttaa vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteisössä. Tietojen antaminen voisi vaarantaa valvonnan ja tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen, mutta se voisi myös aiheuttaa vahinkoa mahdollisesti toimenpiteiden kohteiksi joutuneille, sittemmin syyttömiksi todettavalle henkilölle. Lisäksi on mahdollista, että asiakirjoihin sisältyy liike- ja ammatissalaisuuksiksi katsottavia tietoja. Komission asetus (EY) No 1681/94, annettu 11.7.1994 säätelee 10 artiklassa vaihdettujen tietojen luottamuksellisuudesta, jonka jäsenvaltio tai komissio sitoutuvat säilyttämään kaikin tarvittavin varmuustoimenpitein. Artiklan 4 kohdan mukaan tiedot ovat muodosta riippumatta ammatissalaisuuksia. Asetus on EY:n perustamissopimuksen ja asetuksen 14 artiklan mukaan

kaikilta osin velvoittava ja sellaisenaan sovellettava.

Projektien haku- ja päätöisasiakirjojen osalta työministeriö toteaa, että näitä asiakirjoja ei yleensä käsitellä työministeriössä, vaan ne ovat niillä viranomaisilla, jotka tekevät rahoituspäätöksiä. (...) ESR-projektien haku- ja päätöisasiakirjat ovat niillä eri ministeriöiden alaisilla viranomaisilla, jotka ovat myöntäneet rahoitusta projekteille. Työministeriön hallinnonalalla näitä rahoituksesta päättäviä viranomaisia ovat TE-keskusten työvoimaosastot. Muita ministeriöitä ovat opetusministeriö, sisäasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä myös Ahvenmaan maakunta.

(...)

Todettakoon, että vuodenvaihteessa 2000-2001 työministeriön kautta välitettyjä ja tehtyjä säännönmukaisuusilmoituksia oli voimassa kymmenkunta, käsittäen 67 eri toimijatahoa. Takaisinperintäarvot olivat vajaat kaksi miljoonaa markkaa. Näistä osaan kohdistuu myös poliisitutkintatoimia. Varmuuden vuoksi korostettakoon, ettemme väitä epäselvyyksien tai suoranaisten väärinkäytöstenkään rajoittuvan läheskään ao. summaan.

Valitus (9.3. 2001) TM:n päätöksestä KHO:een kuului seuraavasti:

Vaadin korkeinta hallinto-oikeutta kumoamaan työministeriön päätöksen ja määräämään työministeriön luovuttamaan minulle em. tiedot.

Perustelut

Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) todetaan, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei erikseen ole toisin säädetty. Lain 3 §:ssä todetaan muun muassa, että laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkista valtaa ja julkisten varojen käyttöä. ESR-tuet ovat julkisia varoja, joista osa tulee suoraan Suomen valtion budjetista ja osa Euroopan unionilta. Nämä vastikkeettomat tuet ovat suomalaisin viranomaispäätöksin suomalaisiin hankkeisiin jaettu, verovaroin rahoitettuja tukia, joiden käyttöä kansalaisilla on oltava mahdollisuus ja oikeus valvoa niin hakemus-, päätöksenteko- kuin tukien käytön seurantavaiheessakin, jotta julkisuuslain henki ja kirjain toteutuisivat.

Työministeriö on kieltäytynyt luovuttamasta pyytämiäni tietoja sillä perusteella, että epäsäännönmukaisuusilmoitukset ovat komission asetuksen (EY) n:o 1681/94 mukaan salaisia. Ministeriö ei kuitenkaan perustele sitä, miksi nämä ilmoitukset, joista on tehty viranomaispäätös Suomessa, ovat salaisia. Edelleen ministeriö toteaa, että epäsäännönmukaisuusilmoitukset ovat asiakirjoja, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haitata Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Ministeriö ei kuitenkaan määrittele sitä, miten em. ilmoituksista tiedon antaminen yleensä ja kukin tehty ilmoitus erikseen voivat vaikeuttaa em. suhteita. Ministeriö lähtee siitä, että kaikki näihin kaikkiin ilmoituksiin liittyvät tiedot ovat salaisia. Kysymys on kuitenkin Suomessa tapahtuvasta toiminnasta, johon on käytetty myös suoraan Suomen valtiolta tulevaa tukirahoitusta. Koska kysymys on kansallisin varoin osittain rahoitetusta julkisesta ja vastikkeettomasta tuesta, tiedot ovat ainakin tältä osin lain mukaan julkisia.

Edelleen ministeriö perustelee kieltäytymistään sillä, että tietojen antaminen voi vaarantaa valvonnan ja tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen. Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (6.1 § 2-kohta) todetaan, että viranomaisen laatima asiakirja tulee julkiseksi, kun esitys, ehdotus, aloite, ilmoitus tai hakemus liiteasiakirjoineen on allekirjoitettu.

Työministeriön mukaan "on mahdollista, että asiakirjoihin sisältyy liike- ja ammattisalaisuuksiksi katsottavia tietoja". Tällä "on mahdollista" -perusteella voidaan mikä tahansa asiakirja julistaa salaiseksi. Ministeriö ei pyri yksilöimään edes sitä, kuinka suuri osa saati mitkä sääntöjenvastaisuusilmoituksista sisältävät liike- ja ammattisalaisuuksiksi katsottavia tietoja. Jos tällaisia tietoja asiakirjassa on, nämä salassa pidettävät tiedot on julkisuuslain (621/1999) mukaan viranomaisen eroteltava julkisista.

Vastauksensa kohdassa 2 työministeriö toteaa, että projektien haku- ja päätöisasiakirjoja ei yleensä käsitellä työministeriössä, vaan ne ovat niillä viranomaisilla, jotka tekevät rahoituspäätöksiä. ESR-tukia koskevat takaisinperintäpäätökset menevät kuitenkin työministeriön kautta tiedoksi Euroopan unionin komissiolle. Työministeriöllä täytyy siis olla hallussaan myös ko. takaisinperintäpäätöksiä koskevat hakemukset ja tukien myöntämispäätökset.

Lisäksi työministeriön velvollisuus on julkisuuslakiin kirjatun hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti avustaa tietoa pyytävää asiakirjan etsimisessä. Asiassani

työministeriö viittaa epämääräisesti muihin viranomaisiin, joiden hallussa asiakirjat ovat. Työministeriö viittaa mm. alaisuudessaan toimiviin TE-keskusten työvoimaosastoihin, jotka kuitenkin ovat velvollisia työministeriön niin määrätessä luovuttamaan pyytämäni tiedot.

Vastauksensa lopussa työministeriö toteaa, että vuodenvaihteessa 2000-2001 työministeriön kautta välitettyjä ja tehtyjä sääntöjenvastaisuusilmoituksia oli voimassa kymmenkunta. ESR-hankkeista tarkastetaan vain viisi prosenttia. Ministeriö toteaa vastauksessaan, että se ei edes väitä epäselvyyksien tai suoranaisten väärinkäytöstenkään rajoittuvan "läheskään" tutkinnassa olleisiin tai tutkittaviin kahden miljoonan markan takaisinperintäarvoihin. Lopuksi korostan, että tiedotusvälinejulkisuus ja julkinen keskustelu on tehokkain keino estää jo ennakolta julkisten varojen käyttöä koskevia väärinkäytöksiä, ja vetoan julkisuuslain 6§:n 1 momentin 5-kohtaan: Merkittävän ratkaisun selvitys on julkinen.

Lainkohdat Julkisuuslaki (621/1999) 3 §; julkisuuslaki 6.1 § 2-kohta; julkisuuslaki 6.1. § 5-kohta.

18.5. 2001 KHO pyysi AH:lta vastaselitystä, kun se oli saanut työministeriöltä ilmoituksen, että ministeriö kuitenkin luovuttaa asiakirjat julkisuuslain edellyttämällä tavalla.

Näin KHO ilmoitti:

Työministeriössä asiaa ratkaistaessa on annettu ensisijainen merkitys mainitulle komission asetukselle ja pyritty suojaamaan asianosaisten oikeusturvaa ja luottamuksellisuutta suhteessa komissioon.

Työministeriö pitää kuitenkin lainmukaisena luovuttaa toimittaja Hynnille hänen pyytämänsä asiakirjat julkisuuslain edellyttämällä tavalla. TM:ssä tullaan asia ratkaisemaan uudelleen ottaen huomioon julkisuuslain salassapitosäännökset. Mikäli pyyntö koskee sellaisia asiakirjoja, jotka eivät ole työministeriön hallussa, tullaan hallintomenettelylain ja julkisuuslain mukaisesti toimittaja Hynninen ohjaamaan oikean viranomaisen luo.

Vastaselitys (AH) kuului seuraavasti:

Vastaselityksenä korkeimmalle hallinto-oikeudelle totean, että vaadin edelleen korkeinta hallinto-oikeutta selvittämään, onko työministeriö rikkonut lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta, kun se 9.3.2001 kieltäytyi antamasta pyytämiäni asiakirjoja vedoten Euroopan yhteisöjen komission asetukseen n:o 1681/94 ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta lakiin (621/1999).

Työministeriö ilmoittaa nyt pitävänsä "lainmukaisena" sitä, että se luovuttaa minulle pyytämäni asiakirjat julkisuuslain edellyttämällä tavalla. Koska en ole saanut pyytämiäni asiakirjoja, en voi tietää etukäteen, luovuttaako ministeriö pyytämäni asiakirjat, miltä osin ja millä perusteilla. Työministeriön lausunto ei muuta sitä, että vasta valitettuani asiasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen se muutti kantaansa pyytämiäni asiakirjojen julkisuuteen. Vain KHO:n ennakkopäätöksen kautta selviää tältä osin, miten toteutuu se julkisuuslain 3 §:n tavoite, jonka mukaan lain tehtävä on antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkista valtaa ja julkisten varojen käyttöä myös siltä osin, kun niitä joudutaan perimään takaisin.

Kuukausi myöhemmin (18.6. 2001) työministeriö itse ilmoitti ottaneensa pyynnön uudelleen käsiteltäväksi ja lähettävänsä päätökset. Sitä ei kerrottu, milloin päätökset tulevat.

Yhteenvetona näistä vielä keskeneräisistä tapauksista voi todeta, että eri ministeriöissä tulkittiin julkisuuslakia mielenkiintoisella tavalla "ristiin". KTM:ssä mielestä vain pieni osa tiedoista oli julkisia hakemus- ja päätöksentekovaiheessa, siis prosessin alkuvaiheessa. TM taas lähti aluksi siitä, että hakemukset ja päätökset ovat julkisia, mutta perintävaihe enää ei, kun taas KTM luovutti nämä prosessin loppuvaiheen tiedot..

Testin osa 4: Mitähän tietoa onkaan rekistereissä?

Julkisuuslain mukaan myös ulkopuolisen pitäisi pystyä selvittämään, mitä julkisia asiakirjoja viranomaisella on ja miten asiakirjoista voidaan etsiä ja löytää vaivatta tietoja. Rekisterikartoitusosuudessa oli tavoitteena luoda yleiskuva siitä, mitä tietoa viranomaisilla on rekistereissään ja miten viranomaiset tämän tiedon olivat järjestäneet. Samalla testattiin sitä, mitkä olivat eri viranomaisten asenteet ja tiedot siitä, että laista poistunut massaluovutuskielto.

Tietoja pyydettiin sähköpostitse Jyväskylän yliopiston Mediainstituutin nimissä ja kerrottiin, että tavoite oli selvittää, mitä rekistereitä eri viranomaisilla on.

Kysely ajoitettiin vuodenvaihteeseen 2000-2001 siksi, että asiakirjarekisterien ja niiden sisältöä koskevien selosteiden piti olla valmiina vuoden kuluessa julkisuuslain voimaantulosta eli 1. joulukuuta 2000 mennessä. Noin 200:lta viranomaiselta kysyttiin seuraavia tietoja:

- 1) mitä rekistereitä, mitä tietoa näissä rekistereissä
- 2) mikä on rekisterien sisältämien tietojen julkisuus (kaikki julkista, osa julkista, mikä julkista jne.)
- 3) missä muodossa tietoja luovutetaan (massana, sähköisessä muodossa, vain yksittäisinä tietoina, ei sähköisesti jne.)
- 4) luovutetaanko tietoja massana journalistiseen toimintaan
- 5) luovutetaanko tietoja massana tarkoitukseen, jota ei tarvitse perustella
- 6) ovatko rekisterit saatavilla internetin avulla ja/tai viranomaisessa paikan päällä
- 7) ovatko rekisteritiedot maksullisia ja jos ovat, mikä on niiden hinta
- 8) mikä on aikataulu tietojärjestelmien tietojen sähköiselle haulle ja luovuttamiselle

Ei enää massaluovutuskieltoa

Suomessa on arvioitu olevan jopa miljoona erilaista viranomaisten pitämää rekisteriä. Suurimpia näistä ovat mm. verohallitus, Stakes ja väestörekisterikeskus.

Ensiksi on syytä tehdä erottelu kahdentyyppisten rekistereiden välillä. Julkisuuslakia sovelletaan sekä asiakirjarekistereihin että henkilörekistereihin. Asiakirjarekisteristä on laadittava julkisuuslain mukainen tietojärjestelmäseloste ja henkilörekistereistä henkilötietolain mukainen henkilörekisteriseloste. Rekisterit voidaan jakaa myös perusrekistereihin ja erityisrekistereihin. Perusrekistereitä ovat mm. kaupparekisteri (ylläpitäjä patentti- ja rekisterihallitus), kiinteistörekisteri (maanmittauslaitos) ja väestötietojärjestelmä (väestörekisterikeskus). Erityisrekisterit ovat tehtäviltään suppeampia; ne palvelevat ainakin ensisijaisesti tiettyä päätöksentekoa. Näitä ovat mm. rikosrekisteri ja ajokorttirekisteri.

Tiedoista ja asiakirjoista muodostuvat rekisterit ovat asiakirjoja nekin. On myös tärkeää huomata, että on olemassa 1) julkisia, 2) osittain julkisia ja 3) salassa pidettäviä asiakirjoja. Vaikka lähtökohta on se, että asiakirjat ovat julkisia, niissä voi olla salassa pidettäviä tietoja, jolloin eri tietojen saaminen kustakin asiakirjasta on oma tapauksensa. Myös salassa pidettävässä asiakirjassa voi olla julkisia tietoja, jotka pitää antaa. Kun mennään ylempälle eli rekistereiden tasolle, niin nekin voidaan jaotella 1) julkisiin, 2) osittain julkisiin ja 3) kokonaan salassa pidettäviin. Esimerkiksi massatietojen saaminen julkisestakin rekisteristä voi olla monimutkaista, kun sieltä pitää erotella asiakirjoista julkisia ja salaisia tietoja. Ja jottei asia olisi aivan yksinkertainen, on huomattava, että viranomaisten tekemä jaottelu julkisiin ja salaisiin tietoihin ole välttämättä "oikea", vaan monessa tapauksessa julkisen ja salaisen tiedon raja pitää testata ja ratkaista valitusteitse.

Rekisteritietojen julkisuus ja luovutettavuus määräytyvät yhtäältä julkisuuslain ja toisaalta henkilötietolain nojalla. Vaikka henkilötietolaki ohjaakin henkilötietojen käsittelyä, henkilötietolaissa on säännös, jonka mukaan tietojen *luovuttaminen* määräytyy julkisuuslain mukaan. Henkilötietolain rajoituksia (jotka koskevat mm. tietojen keräämistä ja käsittelyä) ei sovelleta silloin kun annetaan tietoja henkilörekistereistä.

Julkisuus- ja henkilötietolainsäädännössä ei ole enää erityissäännöksiä massaluovutuksesta ja arkaluonteisesta otannasta. Toimittaja-asema selvittämällä on mahdollista saada kopio tai tuloste viranomaisen koko rekisteristä - lukuun ottamatta salassa pidettäviä tietoja (kuten henkilötunnusta), ja ellei rekisteriä ole määritelty salaiseksi. Periaatteessa koko rekisterin voi saada, jos siinä ei ole mitään salassa pidettävää tietoa. Jos on, ne pitää erotella.

Atk-rekisterin julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Erityinen syy voilla se, että rekisterin salassa pidettävä tietoa ei ole eroteltavissa julkisista. Asiakirja voidaan antaa luettavaksi esim. näyttöpäätteen välityksellä, mutta lain mukaan tietojen käyttäjällä ei ole oikeutta itse käyttää viranomaisen tietojenkäsittelylaitetta. Kuitenkin viranomaisen voi järjestää yleisöpäätteen tietojen hakemista varten, toisaalta tietoturvallisuus oikeuttaa viranomaisen kieltäytymään

sähköisen asiakirjan kopioinnista tietojen pyytäjän omille levykkeille.

Koska tiedotusvälineillä on oikeus pitää toimituksellisia rekistereitä, ne voivat saada julkisia henkilötietoja myös teknisenä tallenteena tai muutoin massamuotoisena tulosteena. Toimittaja voi pyytää tietoja esimerkiksi excel-muodossa, jolloin tietojen käsittely helpottuu huomattavasti. Toisaalta massaluovutusta ei voi lähestyä vain teknisestä näkökulmasta. Vasta käytäntö osoittaa, miten laki toimii, siis myös se, miten massaluovutus*mahdollisuus* konkretisoituu toimittajien *oikeudeksi* saada massana tietoja.

Massaluovutuksen kannalta olennaista on kohta, jonka mukaan tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Tämän haitan pitää kuitenkin olla todellista ja olennaista. Kohtuuttomasta haitasta on kysymys silloin, kun pyynnön toteutuminen on niin työlästä, että viranomaisen ei voisi täyttää pyyntöä *ilman että merkittävä osa sen käytettävissä olevista voimavaroista joutuisi sidotuksi pyyntöön vastaamiseen*. Se, mikä on kohtuuton haitta ja vaiva, ja mikä on merkittävä osa voimavaroista, tulee varmaan aiheuttaman paljonkin keskustelua.

Sähköisenkin tiedon saamisella on silti rajansa: oikeus saada tieto ei koske asiakirjoja, joiden tuottaminen vaatisi esimerkiksi laadullisesti vaativaa ohjelmointityötä tai uuden ohjelman hankkimista. Viranomaisella ei siis ole velvollisuutta tuottaa sisällöllisesti uutta tietoa.

Ylimalkaisia selosteita

Julkisuuslain yhtenä keskeisenä tavoitteena on taata se, että myös ulkopuolinen pystyy vaivattomasti selvittämään, mitä julkisia asiakirjoja viranomaisella on. Tällä hetkellä kattavan kuvan saaminen useimpien viranomaisten rekistereistä - ja siten niiden hallussa olevista tiedoista - on vielä varsin vaikeaa, ellei mahdotonta. Rekisteri- ja tietojärjestelmäselosteet ovat usein hyvin ylimalkaisia, kuin hätäisesti pakon edessä kyhättyjä. Sanamuodot ovat joskus niin hämääviä, että selosteesta ei selviä edes se, mitä tietoja missäkin rekisterissä on. On toki myönnettävä, että myös tämän kyselyn tekijöitä on siperia opettanut niin, että nyt osaisimme asettaa kysymykset täsmällisemmin ja ymmärrettävämmin.

Rekistereitä koskevat tietopyynnot osoittautuivat useille viranomaisille jopa tuskallisen vaikeiksi. Useat kymmenet viranomaiset ottivat yhteyttä ja pyysivät täsmennyksiä. Moni viranomaisen edustaja harmitteli sitä, että siltä puuttuivat selkeät rekisterien määritelmät. Osa piti kysymyksiä aiheuttamaa työtä kohtuuttomana. Rekisteripyynnöiden vastauksista kolmannes viipyi yli kaksi kuukautta.

Moni viranomaisen oli ottanut yhteyttä julkisuuslain keskeiseen valmistelijaan, lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Walliniin. Wallinin pyynnöstä kysymyksenasettelua yksinkertaistettiin niin, että viranomaisilta pyydettiin rekisteriselosteet sekä muista kysymyssarjan kysymyksistä ne tiedot, jotka olivat valmiina.

Kaikille ei tuntunut olevan selvää, että myös tieto siitä, mitä uuden julkisuuslain mukaisia asiakirjarekistereitä viranomaisilla on, kuuluu julkisuuslain piiriin. Läheskään kaikki vastanneet eivät vaivautuneet selittämään sanallisesti mitä rekistereitä niillä on ja mikä on niiden julkisuus. Moni lähetti pelkästään liitetiedostoina rekisteriselosteet, joista oli usein hyvin vaikea päätellä edes sitä, mitä tietoa ne sisälsivät.

Rekisteritietojen massaluovutuksessa näyttää vastausten perusteella olevan kahdenlaista ilmaa. Osa on siihen periaatteessa valmiita, osa ei, koska asia näyttää olevan outo ja uusi. Yksittäisiä tietoja luovutetaan useimmissa tapauksissa sekä paperilla että sähköisesti, sen sijaan massaluovutuksesta vain harvoilla viranomaisilla on käsitystä ja kokemuksia, koska se on tullut mahdolliseksi vasta uuden lain aikana. Muutama viranomaisen tiesi, että henkilötietolain mukaan toimittajilla on oikeus tallettaa ja käyttää henkilötietoja myös massamuotoisesti. Läheskään aina ei osattu tehdä eroa journalististen ja muiden tarkoitusten välillä.

Kunhan julkisuuslaki ja julkisuusasetus tulevat siirtymäaikojen jälkeen täysimääräisesti voimaan, tulee testatuksi se, onko erityyppisten tietojen massaluovutukselle esteitä - siis suhtaudutaanko siihen passiivisesti vai massaluovutusta edistävästi. Julkisuuslain laaja salassapitopykälä näyttää antavan tilaa monille tulkinnoille, joten kunkin rekisterin salassapidon aste pitäisi testata lähes tapaus tapaukselta. Yleisimmät perusteet salassapidolle liittyvät raha- ja

finanssipolitiikkaan, liikesalaisuuteen, yksilöitä koskeviin tietoihin sekä valtioiden välisiin suhteisiin. Läheskään kaikki viranomaiset eivät tiedä, miten julkisten ja salaisten tietojen erottelu tapahtuu käytännössä tietojärjestelmistä.

On myös huomattava, että asiakirjoihin tehdyt salassapito- ja tietoturvallisuusmerkinnät eivät poista viranomaisen velvollisuutta arvioida asiakirjojen julkisuus tapauskohtaisesti ja joka kerta, kun tietoja pyydetään. Lisäksi tietojen massaluovutus voi toimia kunnolla vain silloin, kun rekisterien tiedot ovat ajan tasalla eli päivitetään mahdollisimman reaaliaikaisesti.

Toimittaja voi hyvään tiedonhallintatapaan vedoten pyytää tai jopa vaatia esimerkiksi massaluovutusta, mutta jos viranomaisen katsoo, että siitä aiheutuu kohtuuton haitta tai vaiva, niin lopulta jää KHO:n ratkaistavaksi, onko lakia ja lain henkeä noudatettu vai ei. Yksikään viranomaisen ei luvannut luovuttaa tietoja julkisistakaan rekistereistä massana perustelematta, vaikka laki lähtee siitä, että tietopyyntöjä ei tarvitse perustella.

Internet hyödyntämättä

Sähköiset tietojärjestelmät ovat vasta kehitteillä monilla viranomaisilla. Vain kourallisella viranomaisia on kotisivuillaan rekisteriselosteitaan, missä olisi lueteltu rekisterit ja kerrottu mikä on minkin rekisterin sisältö. Poikkeuksia ovat esim. verohallitus, ympäristöhallinto (ympäristöministeriö, ympäristökeskukset), Helsingin kaupunki ja työvoima- ja elinkeinokeskukset.

Ongelmana asiakirjarekisterien saamisessa internetiin näyttää olevan julkisten ja salassa pidettävien tietojen erottelu. Offline- saati online-hakujen tekemisen mahdollisuus on useimmissa viranomaisissa vielä selvittämättä, tosin monessa työn alla. Sellaista suoraa pääsyä rekisterien tietoihin, että sillä olisi journalistisessa toiminnassa suurta merkitystä, saadaan odottaa vastausten perusteella vielä kauan.

Kaikilla viranomaisilla pitää olla esimerkiksi julkinen asiakirjarekisteri, *diaari*, johon merkitään saapuvat ja lähtevät asiakirjat. Diaarilla ja muilla asiakirjaluetteloilla on erittäin suuri merkitys julkisuusperiaatteen käytännön toteutumisen kannalta, koska sen avulla tietoja haluava voi osoittaa sen asiakirjan, josta halua tiedon. Tämä "asiakirjojen asiakirja" on lähes poikkeuksetta saatavissa sähköisessä muodossa, mutta kyselyn perusteella sitä ei ole vielä millään viranomaisella internetin kautta luettavissa. Eräissä viranomaisissa on mahdollista tehdä asiakaspäätteellä asiansanan avulla tietohakuja. Samoin internetin kautta saatavilla oleva arkistonmuodostussuunnitelma olisi toimittajien työn kannalta erittäin hyvä apuväline.

Viranomaiset eivät ole veljeksiä

Seuraavassa yhteenvedona otanta noin viidenkymmenen viranomaisen rekisteripyyntöjä koskevista vastauksista. Mukaan on otattu vastaukset, jotka on katsottu journalistisesti kiinnostavimmiksi.

Opetusministeriön selvitys rekisterien julkisuudesta, saatavuudesta ja käytettävyydestä oli vastauksista oli ylivoimaisesti seikkaperäisin, asiantuntevin ja mietityin. Siksi se kannattaa tulla siteeratuksi lähes sellaisenaan.

Viranomaisen yleisenä velvollisuutena on julkisuuslain 18 §:n 1 momentin mukaan huolehtia asiakirjojen ja tiedon saatavuudesta, käytettävyydestä, suojaamisesta ja eheydestä kolmella eri tasolla, jotka ovat tietojärjestelmät, asiakirjat ja tiedot. Saatavuudessa on kysymys siitä, että jokaisella on oltava mahdollisuus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tietojärjestelmästä. Se edellyttää mm. asiakirjojen asianmukaista luettelointia ja arkistointia sekä tiedon saannin teknisten ja muiden vastaavien edellytysten toteuttamista. Asiakirjojen ja tiedon käytettävyyttä taas tarkoittaa mahdollisuutta saada tietoa siitä, mitä asiakirjoja ja tietoja on viranomaisella. Käytettävyyteen ei kuitenkaan julkisuuslain mukaan kuulu sivullisen oikeus saada suora käyttöyhteys viranomaisen tiedostoihin (ks. JulKL 16 §).

Julkisuuslain lähtökohta on se, että tietojen julkisuus ja luovutettavuus arvioidaan kulloinkin konkreettisen tietojensaantipyynnön perusteella. Tapauskohtainen arviointi on erityisen tärkeää uuden lain aikana, koska salassapito ei ole samalla tavalla ehdotonta kuin aikaisemman lain aikana, vaan salassapito on riippuvainen

niistä seurauksista, joita tiedon antamisella voi olla (ns. vahinkoedellytyslausekkeet).

Tietojen luovuttamistapoihin noudatetaan julkisuuslain 16 §:n säännöksiä, jollei erikseen ole toisin säädetty. Jos rekisteri ei ole vielä lain edellyttämässä kunnossa siten, että salassa pidettävät ja julkiset tiedot voidaan erottaa toisistaan, tiedot voidaan yleensä luovuttaa vain paperimuodossa.

Henkilötietoja sisältävän henkilörekisterin julkiset tiedot voidaan luovuttaa kopioina tai sähköisessä muodossa vain, jos tiedon saajalla on henkilötietolain mukaan oikeus käyttää ja tallettaa tällaisia tietoja. Koska henkilötietolain säännökset eivät rajoita tietojen käsittelyä journalistisiin tarkoituksiin, henkilörekistereitä voidaan luovuttaa massamuotoisesti journalistiseen toimintaan. Kukin tiedonsaantipyyntö käsitellään julkisuuslaissa edellytetyllä tavalla tapauskohtaisesti.

Sähköisessä muodossa tai muutoin laajempina kopioina tietoja voidaan luovuttaa sellaisista rekistereistä, jotka eivät sisällä salassa pidettäviä tietoja tai henkilötietoja. Käyttötarkoitusta ei selvitetä silloin, kun kysymys on muista kuin henkilötiedoista tai kun tietojen luovuttaminen perustuu erityissäännöksiin.

Tietojärjestelmät on julkisuuslain mukaan saatettava lain mukaiseen kuntoon viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta, ts. 30.11.2004 mennessä. Opetusministeriössä valmistelu on parhaillaan käynnissä. "

Valtioneuvoston kanslia lähetti ne 14 tietojärjestelmäselostetta, jotka olivat sähköisessä muodossa sekä luettelon selosteistaan. Vastauksen saaminen tietopyyntöön kesti lähes kolme kuukautta. Se, että VNK oli aivan hitaampien vastaajien joukossa, oli ajankohtaista ja kiinnostavaa siksi, että VNK oli samanaikaisesti uusimassa valtionhallinnon tiedotusohjeita uuden lain mukaisiksi. VNK ei vastannut esitettyihin kysymyksiin, vaan totesi ylimalkaisesti, että "useimpiin esittämiinne kysymyksiin vastaukset löytyvät oheisista tietojärjestelmäselosteista". Lakonisesti se ilmoitti, että "VNK ei luovuta tietoja rekisteristään sähköisessä muodossa eikä massana".

Muutamia rekistereitä:

Valtioneuvoston hankerekisteri Hare <http://www.hare.vn.fi/> on eduskunnan ja ministeriöiden julkinen verkkopalvelu. Siihen on talletettu vuoden 1998 alusta lähtien tietoja eduskunnan, valtioneuvoston ja ministeriöiden asettamista komiteoista, toimikunnista, neuvottelukunnista, lautakunnista, selvitysmiestöistä, työryhmistä sekä valtion virastojen ja laitosten johtoelimistä. Rekisterissä on myös tietoja ministeriöissä virkamiestyönä valmisteltavista lainsäädäntöhankkeista.

Eurodoc EU-säädösasioiden seurantajärjestelmässä EU-toimielinten ja ministeriöiden EU-asiakirjat (myös eduskunta) vuodesta 1995. Julkinen, sisältää salassa pidettäviä tietoja. Julkisia viitetiedot (HUOM: poikkeuksia). "Asiakirjojen tekstit ja tapahtumien selostekentän tiedot julkisuuslain mukaan joko julkisia tai salassa pidettäviä."

Ulkoministeriö lähetti viisi tietojärjestelmäselostetta (ks. esimerkkejä liitteenä) sekä ylimalkaisen vastauksen kysymyksiin. Mikään rekisteri ei ole internetissä eikä niistä anneta tietoja sähköisessä muodossa, vaan ainoastaan yksittäisiä julkisia tietoja kirjeenä tai sähköpostin liitteenä.

Ulkoasiainministeriön keskeiset rekisterit ovat (UM:n ilmoituksen mukaan) seuraavat:

1. *Arkistorekisteri* vuodesta 1988 - sisältää noin 40 000 asiakohtaa ja 300 000 asiakirjaa, joiden julkisuus vaihtelee ja myös muuttuu vahinkoedellytyksen arvion perusteella.
2. *Viisumirekisteri* vuodesta 1995 käsittää tiedot viisumihakemuksista eli noin 1 300 000 tapausta. Rekisterin tiedot ovat pääosin salaisia.
3. *Passirekisteri* käsittää edustustojen myöntämien passien rekisterin vuodesta 1988, tiedot pääosin salaisia
4. *Diplomaattirekisteri* käsittää henkilötiedot vieraiden valtioiden Suomeen akkreditoituista diplomaateista ja edustuston muusta lähetetystä henkilökunnasta. Perustiedot ovat julkisia ja julkaistaan kirjassa *Diplomatic list in Helsinki*. Muut tiedot eivät ole julkisia
5. *Kehitysyhteistyön asiantuntijarekisteri* sisältää tiedot kehitysyhteistyössä olleista tai työhön ilmoittautuneista Suomen kansalaisista vuodesta 1990. Tiedot ovat pääasiassa salaisia.
6. *Virkamatkarekisteri* sisältää ulkoasiainministeriön määrärahoilla suoritut virkamatkatiedot vuodesta 1993, nykyisin noin 6000 matkaa vuodessa, tiedot ovat pääosin julkisia
7. *Terveystietojen rekisteri* käsittää työterveydenhuollon tapaukset korvauskäytännön valvomista ja työnantajan korvaushakemusten hoitoa varten vuodesta 1970. Tiedot ovat salaisia.

Maa- ja metsätalousministeriö ei vastannut kysymyksiin muuten kuin lähettämällä 29 tietojärjestelmäselostetta ja arvelemalla, että "oikeusministeriö (Anna-Riitta Wallin) lienee vastannut yleisellä tasolla kyselyynne". Lähetetyt selosteet olivat äärimmäisen ylimalkaisia: suurimmassa osassa todetaan, että julkisia tietoja ovat yhteenvedot ja tilastotiedot. Tämän perusteella julkisia eivät ole esimerkiksi MMM:n maksamat vienti-, varastointi-, rakenne- ja teollisuusvoituet. Esimerkiksi Rakennetuki 95-99 -tietojärjestelmästä todetaan, että rekisteröidyllä on mahdollisuus saada ote itseään koskevista tiedoista ja että tietojen massaluovutus on kielletty lukuun ottamatta

tutkimustarkoituksia (luvanvaraista, lupa MMM:ltä). Selosteisiin kirjattuihin tietojen perusteella MMM:n tukia koskevat julkisuuskäytännöt poikkeavat esimerkiksi työ- ja sisäministeriöistä, joiden kannan mukaan myös yksittäisiä tukensaajia koskevat tiedot ovat julkisia.

Puolustusministeriö lähetti 7 tietojärjestelmäselostetta, ja ilmoitti hyvin niukkasanaisesti, että tietoa luovutetaan vain paperilla ja paikan päällä. Tietopyynnöt, myös massaluovutuspyynnöt käsitellään tapauskohtaisesti. Rekistereiden sisältöjen ja julkisuuden todettiin ilmenevän selosteista. Tietoja luovutetaan vain paperilla. Massaluovutuksesta ei todeta muuta kuin että se tapahtuu "julkisuuslain mukaan ja tapauskohtaisesti". Pari esimerkkiä selosteista:

Diaarin julkisesta osiosta annetaan tietoja, mutta "osa tiedoista voi olla julkisuuslainsäädännön mukaan salaista tietoa".

Kiinteistö-osajärjestelmässä tietoja puolustusministeriön hallinnoimien alueiden kiinteistöistä, sopimuksista ja alueellisista suunnitelmista. Kaikki tiedot julkisia.

Puolustusvoimien päähakemisto <http://tietokannat.mil.fi/>, mm. sota-arkisto www.sota-arkisto.fi. Arkistorekisteristä saa tiedot organisaatioista, joiden asiakirjoja säilytetään sota-arkistossa. Tiedot lähes 80 000 arkistonmuodostajasta ja noin 40 000 aineistonluovutuksesta tai muusta kokonaisuudesta. Rekisteristä ei ilmene, millaisia tietoja asiakirjat sisältävät tai kuinka paljon asiakirjoja on.

Sota-arkiston ylläpitämä *Sankarivainajat*-tietokanta sodissa 1939-1944 haavoittuneista ja kuolleista suomalaisista.

Oikeusministeriö lähetti 30 tietojärjestelmäselostetta.

Netissä viranomaisten normitietokanta, OM:n määräyskokoelma. sekä

säädöstietopankki www.finlex.fi, johon kirjattu lainsäädäntö, valtiosopimukset ja oikeuskäytäntö: Suomen säädöskokoelma ja valtiosopimukset, KKO:n ja KHO:n ennakkoratkaisut (tiivistelminä), säädöskäännökset. Sanahaku.

Oikeuskanslerinviraston päätösten lyhennelmät finlexin osassa maksulliset tietokannat nimellä foka. Vaatii rekisteröitymisen, hinta 3 mk/haku, ylläpitäjä TietoEnator.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ei vastannut sanallisesti vaan lähetti arkistonmuodostussuunnitelman eli listan tietojärjestelmistään sekä lähetti 29 tietojärjestelmäselostetta, joissa useissa julkisen ja salaisen rajat tulevat mielenkiintoisella tavalla esiin. Näitä ovat mm. *vastakaupparekisteri*, *tutkimusrekisteri* ja *kaupanesterekisteri*. (Ks. esimerkkejä liitteenä)

Esimerkiksi *tutkimusrekisterin* selosteessa todetaan, että rekisteristä ei luovuteta tietoja ulkopuolisille ja että rekisterin tietolähteet ovat saatavissa ministeriön kirjaamosta ellei julkisuuslain 24§:stä muuta johdu. Salassapitoa ei perustella siis mitenkään muuten kuin viittaamalla 32-kohtaiseen salassapitopykälään kokonaisuudessaan.

Riskitietokannan selosteessa puolestaan ilmoitetaan, että "tietokantaa käytetään harkittaessa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnassa tarvittavien vientilupien myöntämistä", mikä ei ainakaan maallikolle hevin avaudu. Tiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain ns. salassapitopykälän 24 §:n kohtien 2 ja 20 mukaan. Tutkimusrekisteriin verrattuna on mainittu salassapitopykälästä kohdat joihin salassapito perustuu, mutta tässäkin vastuu siirtyy lukijalle: hän joutuu arvaamaan, mikä tai mitkä näiden kohtien lukuisista salassapitoperusteista soveltuvat juuri riskitietokantaan.

Valtiovarainministeriö lähetti tiedot peräti 61:stä asiakirja- ja henkilörekisteristä. tietojärjestelmät ovat budjettiosaston sisäisessä käytössä, eivät julkisia: "missään vaiheessa niitä ei voi käyttää ulkopuolinen". Internetissä ovat VM:n ja hallituksen esitykset valtion budjetiksi sekä ero- ja tulorekisteri www.vn.fi/vm/tyonantajana/index.html, jossa "varsinaisia julkisia tietoja vaihtuvuus selvitystä ym. selvityksiä varten tehdyt yhteenvedot".

Esimerkkejä:

Dokumentinhallintajärjestelmä on ministeriön sähköinen käyttöarkisto; julkinen, paitsi jos merkitty luottamukselliseksi, jolloin harkitaan tapaus kerrallaan.

Maksuliikenne- ja kirjanpitojärjestelmässä laskut, kirjapitotositteet, budjettitiedot, TTS:t. Tiedot paperitilusteena arkistosta; julkista paitsi pankkitilitiedot.

Taloushallinto-ohjelmassa julkista toimintakertomus, tuloslaskelma, tase, liitetiedot ja tilintarkastuskertomus. Vakuusrahaston tilinpäätös julkaistaan yhdessä valtion tilinpäätöksen kanssa; salaista "kirjanpidon arki".

MatkaMies-järjestelmässä VM:n virkamatkät ja niiden kustannukset. Julkista matkustaja, matkan kohde, matkan tarkoitus, arvioidut kustannukset, kulukorvaukset, tiliviennit.

Budjettijärjestelmästä internetissä VM:n talousarvioesitys ja hallituksen esitys. Julkista 1) VM:n esitys heinäkuun lopussa 2) hallituksen esitys syyskuun alussa. Muut tiedot harkinnanvaraisesti julkisia, "koska sisältävät paljon

sisäistä tietoa". Tietojärjestelmät budjettiosaston sisäisessä käytössä, eivät julkisia: "missään vaiheessa niitä ei voi käyttää ulkopuolinen".

Valtion henkilöstörekisterissä valtiotyönantajan neuvottelu- ja sopimustoiminnan tietotarpeet, tilastotuotanto, tutkimus- julkaisu ja selvitystoiminnan tietotarpeet. Ei julkinen ilman erillistä lupaa, luovutetaan Tilastokeskukselle virallisen tilastotuotannon tarpeisiin.

Helmi www.vn.fi/vm/tyonantajana/index.html palvelee mm. keskustason, ministeriöiden, virastojen johtoa; neuvottelutoiminnassa, kehittämistehtävissä, talousarvion laatimistehtävissä mukana olevia ja henkilöstöasioita hoitavia jne. Tietolähteinä virastojen palkanlaskenta ja henkilöstöjärjestelmät sekä työaika- ja valtion henkilöstörekisteri; julkista tilastoja varten tuotettu tieto lukumääristä ja eri ansiokäsitteillä esim. koulutustaustoittain, ikäluokittain, nimikkeittäin.

Valtioyhteisön ylimmän johdon henkilötietojärjestelmä on strategisen henkilöstöjohtamisen perusta; henkilöasioiden tila ja kehitys; henkilöstön määrä- sekä palkkaustiedot kuukausittain ja osaamis- ja työtyytyväisyystiedot vuosittain. Tiedot on tarkoitettu yksinomaan järjestelmässä mukana olevien organisaatioiden ylimmän johdon käyttöön. Varsinaisia salassapitosäännöksiä ei järjestelmästä kuitenkaan ole. Tiedot on rajattu tietyille käyttäjäjoukolle, yleisesti julkisia tietoja ei ole

Työtyytyväisyysbarometrissa julkista ministeriötason tiedot, salaista "yksityiskohtaisemmat tiedot"

Valtion hallinnon ylimmän johdon palkkausjärjestelmässä ylimmän johdon vapaat sopimuspalkat; myös valtion liikelaitokset; ei luovuteta ilman VM:n lupaa.

Työministeriö lähetti 19 tietojärjestelmäselostetta ilman kommentteja niiden sisällöistä.

Työhallinnon *internet-palvelussa www.mol.fi* palveluja, julkaisuja, tilastoja, lakeja, ajankohtaista, kehittämishankkeita, avoimet työpaikat, työvoimakoulutus.

Esimerkiksi *henkilöstövuokrauksen hakijarekisterin* tietojen julkisuudesta ei mainintaa. Siinä ovat

Turun, Tampereen, Helsingin, Porin, Lahden ja Oulun työvoimatoimistojen henkilöstövuokraukseen ilmoittautuneet työnhakijat; vapaaehtoista, erillään työnhakijaksi ilmoittautumisesta.

Salainen mm. *työvelvollisuusrekisteri*. Harkinnanvaraisesti julkinen mm. *työvoimakoulutuksen järjestäjärekisteri*.

Sosiaali- ja terveysministeriö lähetti liitetiedostoina 19 tietojärjestelmäselostetta niiden sisältöjä sanallakaan kommentoimatta.

Tapaturmaselestusrekisterissä työsuojeluhallinnossa tehtävien vaikealaatuiseen vammaan tai kuolemaan johtaneita tapaturmia ja ammattitauteja koskevien selostusten taltiointi ennalta ehkäisevää työsuojelutyötä varten. Kokonaan julkinen.

Panostajarekisteri merkitty kokonaan salaiseksi, koska "sisältää salassa pidettäviä tietoja".

Työsuojeluhallinnon valvontatietojärjestelmässä on yksilöintitiedot suomalaisista työnantajista, niiden työpaikoista, niihin tehdyistä työsuojeluviranomaisen toimenpiteistä (tarkastuksista) sekä muita työpaikkojen työsuojeluun liittyviä tietoja. julkinen.

Ympäristöterveydenhuollon tekstitietokannassa asuminen, elintarvikkeet, kemikaalivalvonta, sijoituspaikka-asiat, talous- ja uimavesi, ympäristöterveys. Lähteinä ympäristöterveydenhuollon keskushallintoviranomaisten päätökset, julkaistut artikkelit, oikeustapaukset.

Sisäasiainministeriö lähetti selosteet seitsemästä tietojärjestelmästä, ja ilmoitti että "käytössä on kaksi muutakin tietojärjestelmää, joista ei ole tehty kuvauksia. Ne ovat ministeriön talouden käytössä. Lisäksi puuttuvat poliisin tietojärjestelmäkuvaukset, koska niitä ei ole saatavissa sähköisessä muodossa"

Sisäministeriöllä on internetissä *EU-hankerekisteri* osoitteessa <https://fimos.atbusiness.com>.

Selosteen mukaan rekisteristä pitäisi selvittää mm. EU:n rakennerahastojen tuella rahoitettujen hankkeiden rahoitus ja saavutetut tulokset. Tietolähteinä hankkeita rahoittavat viranomaiset kuten TE-keskukset ja maakuntien liitot.

Julkisia rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden tiedot hakemuksesta, päätöksestä, maksatuksesta ja tuloksista; salaisia käsittelyssä olevan hankkeen tiedot.

Käytännössä tiedot eivät ole online-versiossa ajan tasalla, sillä kaikkia hankkeita ei ole kirjattu ja hankekuvaukset mitäänsanomattomia. Myöskään hankkeiden tuloksista ei saa rekistereistä juuri mitään kuvaa. Kaikkein pahin puute ja epäjohtamukaisuus on tiedonhaun kannalta se, että KTM:n rahoittamia hankkeita ei ole lainkaan.

Poliisiasiain tietojärjestelmä muodostuu seuraavista osarekistereistä:

- 1) Rikosilmoitushakemisto
- 2) Tutkinta- ja virka-apujärjestelmä
- 3) Tutkinta- ja virka-apujärjestelmän arkistohakemisto
- 4) Etsintäkuulutusrekisteri
- 5) Tunnistettavien rekisteri
- 6) Omaisuusrekisteri
- 7) Pidätettyjen rekisteri
- 8) Tuntomerkkirekisteri
- 9) Tekotaparekisteri
- 10) Etsittävien ajoneuvojen rekisteri
- 11)

Sanomanvälitysrekisteri

Tietoja pyytävä asiakas saa tutustua tietoihin vain paperistulosteella, ja vain asiainosaisilla on rajoitettu tarkastusoikeus. Tietojärjestelmän yhteiskäyttöön ja osarekisterien yhteyteen saadaan tallettaa rikoksista epäillyn tai esitutkinnan, poliisitutkinnan tai pakkokeinon kohteena olevan henkilön henkilöllisyystietoja.

Samassa tiedostossa/asiakirjassa voi olla tietoja, jotka viranomaisella on velvollinen antamaan sekä toisaalta tietoja jota ovat salassa pidettäviä. Asianosainen ei saa esim. rikosten tekotapa- ja luokiteltuja tietoja. Poliisin tekniset ja taktiset tutkimusmenetelmät ovat myös salaisia. Poliisi luovuttaa tietoja vain yksittäisinä pyyntöinä yksilöityjen pyyntöjen perusteella.

Massana tietoja ei poliisin rekistereistä luovuteta.

Liikenne- ja viestintäministeriön vastaus oli varsin niukka ja mitänsanomaton. Asiakirjarekistereitä sillä on vain seitsemän.

Esimerkiksi *Reiska-tietojärjestelmässä* tietoa televisio- ja radio toimilupahakemuksista sekä myönnettyistä toimiluvista ja hakemusten hylkäämisistä vuodesta 1999. Tiedot pääsääntöisesti julkisia; "suunniteltujen ohjelmistokuvausten ja taloustietojen osalta saattaa sisältää liikesalaisuuksiksi luokiteltavia luottamuksellisina pidettäviä tietoja". Näitä ovat ohjelmatoiminta ja sen sisältö (suunnitelmien osalta), tekniikka (suunnitelmien osalta) ja rahoitus.

Ympäristöministeriö antoi vastaukseen ainoastaan viittauksen internetosoitteeseen, jonka tietokannassa on "koko ympäristöhallinnon (=ympäristöministeriö, 13 alueellista ympäristökeskusta, ympäristölupavirastoa ja Suomen ympäristökeskus) tietojärjestelmäkuvaukset".

Mm. *kemikaalien ympäristötietorekisteri, järvirekisteri, kansainväliset jätesierrot, kansalliset ilmapäästöraportit kertymärekisteri, laskeumarekisteri, levähaittarekisteri, maa-aineistonotto, pintavedet, pohjavedenottamot, pohjavesialuerekisteri, tiesuolauksen riskirekisteri, uhanalaisten eliöiden seurantarekisteri.*

Tasavallan presidentin kanslia vastusti voimakkaasti julkisuuslain ulottamista presidenttiin, ja myös onnistui siinä, vaikka TP oli vielä lakiehdotusvaiheessa niiden elimien joukossa, joiden toimintaan lakia aiottiin laajentaa.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen määräsi rekisteripyyntöä koskevassa päätöksessään "presidentin toimien hoitamisen kannalta välttämättömän luottamuksellisuuden suojaamiseksi, että (...) pyyntöön luovuttaa tietoja kanslian rekistereistä ei suostuta". Päätöksen keskeinen perustelu kuului seuraavasti:

"Tasavallan presidentti ei ole viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettu hallintoviranomainen, vaan valtioelin. Tasavallan presidentin kanslian yksinomainen tehtävä on avustaa tasavallan presidenttiä presidentin toimien hoidossa. Tasavallan presidentti ei pääsääntöisesti ja - tasavallan presidentin kanslia ei lainkaan - käsittele ja pääätä yksittäistä kansalaista koskevista hallintoasioista. Ainoa poikkeus tästä on kansliain mukainen mahdollisuus päättää eräistä kanslian omista hallintoasioista kansliassa (tasavallan presidentti ja kansliapäällikkö). Kansliaan presidenttiä avustavana organisaationa presidentin toimien liittyvissä asioissa on sovellettava samoja poikkeuksia kuin presidenttiinkin, koska kanslian on toimittava presidentin ohjeiden mukaisesti ja presidenttiä koskevat poikkeukset voitaisiin sivuuttaa, jos ne eivät presidentin toimien hoitoon kuuluvissa asioissa koskisi myös kansliaa."

Vastauksessa todetaan, että TP:tä ja kansliaa koskeva julkinen aineisto kanslian kotisivulla www.tpk.fi. TP:n päätöksiä koskevat asiakirjat ovat toimivaltaisen ministeriön tai muun viranomaisen hallussa, joka myös pitää yllä niihin mahdollisesti liittyviä rekistereitä. Päätökseen liittyvässä esittelymuistiossa TP:n neuvonantaja Martti Manninen perusteli kieltäytymistä viiden sivun verran eri lainkohtiin vedoten. Merkittävää tässä presidentin allekirjoittamassa päätöksessä on se, että päätöksestä ei voi valittaa sillä perusteella, että tasavallan presidentti ei ole viranomaisena.

Eduskunta ei ole viranomaisena vaan valtioelin, jota julkisuuslaki ei sinällään koske.

Eduskunnan kotisivuilta www.eduskunta.fi/ löytyvät mm. kansanedustajien täysistuntopuheet, sidonnaisuudet, osallistuminen täysistuntoihin ja valiokuntien kokouksiin.

Tietokanta sisältää kaikki eduskunnan täysistunnossa, myös kyselytunneilla, pidetyt puheenvuorot.

Eduskunnan oikeusasiamiehen toimiston tärkeimmät ratkaisut ovat olleet vuoden 2001 alusta netin kautta saatavilla anonyymeina versioina.

Vastauksessa todetaan, että "kanslian rekistereistä kiinnostanee lähinnä diaari, mutta näyttää kuitenkin siltä, että sitä ei ole mahdollista saattaa sähköisen yleisöhaun kohteeksi".

Julkisia rekistereitä:

Diaarissa tiedot kantelijasta (nimi) paitsi jos ilmenee terveydentila tai vapaudenmenetys, salaisia voivat olla myös kantelijan osoite ja yhteystiedot perustellusta pyynnöstä. Tiedot vireille saattaneesta viranomaisesta. Julkista myös kantelun sisältö, asiakirjat ja sitä koskevat päätökset.

Virkasyyteasioiden rekisterissä virkasyyteasioissa annetut tuomiot. Julkinen, mm. nimi ja ammatti.

Asiahakemisto vuosilta 1975-1991

Teknologian kehittämiskeskus Tekes on perinteisesti vaiennut visusti rahoituskohteistaan, mutta ryhtyi uuden julkisuuslain pakottamana syksyllä 2000 julkistamaan kotisivuillaan www.tekes.fi/hankehaku/default.asp listan edellisenä vuonna tukea saaneista. Se ei ole reaaliaikainen rekisteri, ja siinä ovat vain tuensaajien nimet, ei hankkeiden nimiä saati kuvauksia eikä markkamääriä.

Rekistereistä ks. esim. www.tekes.fi/partner: julkinen pääosin, sisältää salassa pidettävää tietoa, joka liittyy innovaatioverkoston teknologiansiirtoon liittyvien yhteistyötarjojen käsittelyyn, arkistointiin ja julkaisuun. Asiakasyrityksen tiedot eivät ole julkisia, jos se on halunnut salassapitoa. Järjestelmässä 2 tietokantaa: intraversio sisäiseen käyttöön ja julkinen tietokanta yleiseen käyttöön.

Hilja-tietokannassa seurataan ja tilastoidaan suomalaisten osallistumista EU:n 5. puiteohjelmaan. Julkista vain yleiset tiedot hakemusten ja rahoitusta saaneiden määristä sekä EU:ssa että Suomessa.

Sekavuudessaan havainnollinen on *seurantajärjestelmän* seloste. Järjestelmässä on "Tekesin johtamisen kannalta keskeisin tieto Tekesin rahoituksesta ja toiminnasta. Julkinen, sisältää salassapidettäviä tietoja." Seurantajärjestelmän julkisuus on ilmoitettu selosteessa tähän tapaan:

"Sisältö: Myöntövaltuudet*, määrärahatilanne, prosessitilanne*, toimintamenot, hankeraportti*, asiakastilasto*, TEK-raportti*, hankesalkku*, o-raham käyttö*, henkilötyövuosiraportti, asiakastyytyväisyys, prosessitilanne*, tulosodotukset*

Edellä tähdellä (*) merkityissä osissa on mukana liikesalaisuuden piiriin luettavia hanke- ja asiakaskohtaisia tietoja, jotka ovat salaisia. Tähdellä (*) merkityissä osissa on lisäksi mukana valmisteluvaiheessa olevia tietoja, jotka eivät myöskään ole siinä vaiheessa julkisia."

Suomen Pankki lähetti arkistonmuodostussuunnitelmansa (ks. liite) sekä joukon rekisteriselosteita. Arkistonmuodostussuunnitelman perusteella SP:n rekistereistä on suuri osa sellaisia, joissa on sekä salaiseksi että julkiseksi merkittyä aineistoa. Julkisuuslaki ei koskenut aiemmin sitä, joten sen julkisen ja salaisen rajojen koettelu on ollut varsin vähäistä. (Ks. myös Olli Ainolan "valitustaulukko".)

SP ilmoitti, että asiakaspalvelupisteessä voi selata päätteellä olevaa tietokantaa pankin julkisista asiakirjoista. Päätteellä ei ole itse asiakirjoja, vaan vain niiden tunnistetiedot. Tiedot saadaksesi on soitettava asiaa hoitavalle pankin virkamiehelle ja pyytää häntä toimittamaan asiakirjan. Asiakirja voidaan yksilöidä, jos siitä tiedetään esimerkiksi otsikko tai muu tunnistetieto, kuten kirjaustunnus. Asiakirjoja voidaan etsiä myös asiasisällön perusteella.

Asiakaspalvelupisteessä voi täyttää tietopyyntölomakkeen. Pankki toivoo, että kerrotaan nimi ja mihin asiakirjaa tarvitaan, vaikka "nämä tiedot ovat kuitenkin vapaaehtoisia".

SP toimittaa vain valmiita tietoja - yhteenvetoja tai uusia asiakirjoja olemassa olevasta materiaalista ei tehdä. Jos asiakirja sisältää salassa pidettäviä tietoja, pankki luovuttaa asiakirjasta vain ne osat, joissa oleva tieto on julkista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella julkisia rekistereitä mm. *alkoholielinkeinorekisteri, kemikaalirekisteri ja biosidirekisteri*. Sisältävät tietoja mm. alkoholimainonnan valvonnasta, tupakkalain valvonnasta, alkoholimonopolin erityisvalvonnasta, KHO-valituksista ja vaaraa aiheuttavista kemikaaleista. Salassa pidettäväksi määritelty liike- ja ammattisalaisuudet sekä henkilöitä koskevat arkaluonteiset tiedot. Tilastotietoja osoitteessa www.sttv.fi. Selosteet eivät saatavilla netissä. STTV:n tietoja ei ole luovutettu massana journalistiseen tarkoitukseen.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta vastauksen antaminen kesti yli 2,5 kuukautta. Se ei vastannut kysymyksiin, ja antoi kuusi henkilörekisteriselostetta. Rekisteriselosteista ei selviä yksiselitteisesti, mikä on niiden julkisuusaste.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri on julkinen.

Hallintodiaarista voi saada mm. tilasto- ja suoritetietoja. Toisaalta siinä ilmoitetaan olevan runsaasti salassa pidettävää ja arkaluonteista aineistoa (henkilötietoja).

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen pysyvät *asiantuntijat* -rekisteristä annetaan pyynnöstä luettelo asiantuntijoista (nimi, oppiarvo, virkanimike ja erikoisala aakkosjärjestyksessä ja/tai erikoisaloittain).

Kansanterveyslaitoksella suurin osa salaista tietoa, koska "tiedot koskevat ihmisten terveydentilaa tai sairauksia" (ks. arkistonmuodostussuunnitelma liitteenä). Tietojen luovutus tapahtuu rekisterikohtaisesti. Eräitä tietoja (esim. *tartuntatautitilasto ja elintarvikkeiden koostumustietopankki*) netissä.

"Kehitämme internetpohjaisia palveluitamme jatkuvasti. Aikataulut ovat rekisterikohtaisia."

Kansanterveyslaitoksen tietojärjestelmäselosteesta saa havainnollisen käsityksen siitä, miten samalla viranomaisella voi olla julkisia, salaisia sekä osittain julkisia ja salaisia rekistereitä.

Stakes (Sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskus) on yksi virallisista tilastoviranomaisista. Rekisterit (ks. liitelista) kuuluvat kaikkien korkeimpaan tietosuojaluokkaan eli tietoja luovutetaan vain laissa määriteltyyn tutkimustarkoitukseen, ja silloinkin kuullaan tietosuojavaltuutettua. Tietoja ei luovuteta siis massana.

Julkisia tilastotiedot jotka kunnittain ja maakunnittain netissä sekä julkaisuina, jotka ovat tiedotusvälineille ilmaisia. Tilastoista voidaan tehdä räätälöityjä ajoja.

Rekisteritiedot valmistuvat noin puolen vuoden kuluessa kun viimeiset tiedot Stakesiin; valmiit tiedot pyritään saamaan heti nettiin.

Yksityiskohtainen kuvaus kaikista tiedonkeruista ja niiden sisällöstä www.stakes.fi/stakestieto/aineistot.asp. Näissä selosteissa rekisterien julkisuutta ei ole määritelty saati perusteltu.

Lääkelaitoksen rekisterit (18 kpl) pääasiallisesti julkisia, mutta monesta osa salainen liikesalaisuuden perusteella. Kunnolliset selosteet puuttuivat, vastaus sisälsi ylimalkaisia tietoja rekisterien sisällöistä sekä julkisuusasteesta.

Julkisia tietoja oli luovutettu yksittäin. Aikataulu sähköiselle haulle ja luovutukselle "asiaa sääteleviä säännöksiä noudattaen".

Mm. lääkevalmisteiden myyntiluvat (*lupatieto julkinen*); rohdosvalmisteet sekä homeopaattiset ja antroposofiset valmisteet (*lupatieto julkinen*); ilmoitukset markkinoilla olevien lääkevalmisteiden haittavaikutuksista (*terveydentilatiedot eivät julkisia*); lääkkeiden kulutusrekisteri (*julkaisu "Suomen lääketilasto" julkinen*); lääketehaat (*publikinen*); apteekit ja lääkekaapit ja niiden historia (*publikinen*); apteekkimaksut (*salainen*); huumeiden ja huumausaineiden valmistuksessa käytettävien aineiden ja psykotrooppisten aineiden myyntiluvat (*pääasiallisesti julkista*); kliiniset lääketutkimukset (*pääasiallisesti salaista*).

Säteilyturvakeskukselta löytyi 18 rekisteriä. Esimerkkejä:

Väestön sisäinen säteilyaltistus: ei arkaluonteisia; koko väestöstä satunnaisotannalla tutkimukseen mukaan otetut henkilöt; eri laskeuma-alueilta erilaisia ruokavaloita noudattavat henkilöt; ei luovuteta tietoja.

Ydinturvallisuusrekisteri: ydinturvallisuus- ja ydinmateriaalivalvontaan liittyvän asiakirjaliikenteen rekisteri vuodesta 1988; julkinen: "rekisterissä mahdollista mainita tietojen luottamuksellisuus jos se koskee asiakirjojen liiteaineistoa (turvaluokka III).

Ydinmateriaalirekisterissä tietolähteinä TVO, Fortum, VTT; kansallinen keskuskirjanpito, perustuu laitosten raportteihin ja tehtyihin tarkastuksiin; varastomuutos-, varasto- ja taseraportit vuodesta 1990; tietojen päivitystiheys "satunnainen": pääosin salaisia ja luottamuksellisia; tiedot uraanin ja plutoniumin kokonaismääristä julkisia, ilmoitetaan vuosiraportissa, kaikki muu salaista.

Annosrekisterissä ja HEDO-kannassa säteilyannoksen seurannassa olevat työntekijät; mm. henkilökohtaiset annostiedot; työntekijä saa tietoja; "ei sisällä arkaluonteisia henkilötietoja".

Asuntojen sisäilman radontietokannassa arkaluonteisia henkilötietoja, ei julkinen.

Kromosomianalyysi annosmäärittäystä varten: arkaluonteisia tietoja; henkilöt joille suoritettu kromosomianalyysi STUK:ssa.

Poroisännät: paliskuntien poroisäntien osoiterekisteri; ei arkaluonteisia; ei julkinen, ei luovuteta.

RAMI:ssa radonmittaukset asunnoissa ja työpaikoilla, asiakasrekisteri; luovutetaan tilaajalle, yksilöidyllä pyynnöllä asunnon omistajalle tai haltijalle; tutkimusmittauksista, joista Stuk on sitoutunut nimenomaisesti olemaan antamatta tietoja, yksilöityjä tietoja ei luovuteta ulkopuolisille.

Säteilytyöntekijöiden sisäiset säteilyaltistukset: ei arkaluonteisia tietoja; työnantajalle, asianosaisille.

Talovesin luonnonradioaktiivisuus, tutkimus, arkaluonteisia tietoja; koskee henkilöitä, joiden vedestä tehty radioaktiivisuusselvitys; vesinäytteiden mittaustuloksia, sijaintitietoa, myös tietoja terveydentilasta.

Kilpailuviraston asianhallintajärjestelmää oltiin uusimassa kyselyn aikana. "Uudistuksen jälkeen aloitteiden, lausuntojen ja ratkaisujen saatavuus internet-sivustoilla paranee." Osoitteessa www.kilpailuvirasto.fi löytyvät merkittävimmät päätökset heti niiden tultua julkisiksi.

Verohallituksen verotuksen tietojärjestelmä on ehkä tunnetuin esimerkki rekisteristä, josta massaluovutettu tietoja

tiedotusvälineille.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) mukaan rekisterin tietoja annetaan tiedon pyytäjän yksilöimistä henkilöistä. Tietoja saa tulo- ja varallisuusverotuksesta, kiinteistöverotuksesta, osakkeiden, osuuksien ja muiden arvopapereiden verotusarvoista, liike- ja yhteisötunnusrekisteristä, ennakkoperintärekisteristä ja arvonalisäverovelvollisten rekisteristä.

Verotuksen tietojärjestelmästä lisätietoja saa henkilötietolain (523/1999) 10 §:n mukaista rekisteriselosteista, jotka ovat saatavilla verovirastoissa ja verotoimistoissa sekä verohallinnon Internetsivuilla (www.vero.fi/rekisteriselosteet)

Ajoneuvohallintokeskuksen tieliikenteen tietojärjestelmässä tietoa ajoneuvoista ja niiden verotuksesta, katsastuksesta ja kiinnityksistä sekä ajokorteista ja kuljettajantutkinnoista. Neljä rekisteriä: *ajoneuvorekisteri, ajokorttirekisteri, ajoneuvoverotusrekisteri ja autokiinnitysrekisteri*. Tämän lisäksi kaikkien rekistereiden yhteisessä käytössä on tietokanta, johon on tallennettu tiettyjä perustietoja luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä. Järjestelmä on julkinen, sisältää salassa pidettäviä tietoja.

Ajoneuvorekisteristä tietoja luovutetaan rekisteritunnuksen perusteella yksittäisluovutuksina lukuun ottamatta henkilötunnusta. Tällaisia tietoja ovat muun muassa ajoneuvon omistaja- ja haltijatiedot, ajoneuvon tekniset tiedot sekä tiedot vuosikatsastuksista.

Ajokorttirekisteristä yksityinen henkilö saa tietoa vain itsestään tallennetuista tiedoista.

Autokiinnitysrekisteristä luovutetaan tietoja kiinnityksien vireilläolosta ja vahvistamisesta. Autokiinnityslain mukaan kiinnitetystä ajoneuvosta annetaan rasi- ja rekisteritiedot.

Ajoneuvoverotusrekisteristä luovutetaan rekisteritunnuksen perusteella yksittäisiä tietoja henkilötunnusta lukuun ottamatta hyväksytyä tarkoitusta varten.

Väestörekisterikeskuksen yksilötasoisista tiedoista julkisia vain yksittäiset osoitteet, joita eivät koske tietojenluovutuskiellot. Lisäksi julkisia tilastotiedot. Tietoja voidaan luovuttaa "periaatteessa kaikilla mahdollisilla tavoilla", mutta esim. käyttötarkoitus ja luovutuksensaaja voivat rajoittaa tietojenluovutusmuotoja.

"Tietoja voidaan luovuttaa myös lainsäädännön mukaisesti journalistiseen toimintaan,

joka lähtökohtaisesti ei ole eri asemassa muiden luovutusten kanssa (yleinen tietosuoja laki, henkilötietolaki kyllä mahdollistaa vapaamman henkilötietojen käytön toimituksellisissa tarkoituksissa)."

Yksilötasoisien tietojen luovutus massana tarkoitukseen, jota ei tarvitse perustella ei ole mahdollista (rekisterin tiedot eivät ole julkisia). Viranomaisessa paikan päällä tietoja saa tutkia vain viranomaisen luvalla. Internetin kautta on saatavissa vain yksittäisiä osoitteita, joita eivät tietojenluovutuskiellot koske.

Väestörekisterikeskuksen maksullinen osoitepalvelu <http://www.vaestorekisterikeskus.fi/osoitepalvelu/>

Valtion kiinteistölaitos esimerkki siitä, että kaikki viranomaiset eivät ole laatineet edes rekisteriselosteita. Kiinteistölaitos on valtion liikelaitos, joka tuli uuden lain myötä julkisuuslain piiriin, (Liikelaitosten ottamista julkisuuslain piiriin vastusti mm. liikenneministeriö.)

"Lain esitöissä on todettu mahdolliseksi täyttää ko. velvoite arkistoimalla asiakirjat niin, että julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti löydettävissä, jolloin erityisiä rekistereitä ei ole syytä laatia. Kiinteistölaitos on päätenyt tällaiseen ratkaisuun. Julkiset asiakirjat löytyvät siis käyttäen hyväksi arkistohoidollisia menetelmiä kuten arkistonmuodostussuunnitelmaa, arkistoluetteloita sekä muita tiedonhallinnan apuvälineitä."

Edes kotisivuja Kiinteistölaitoksella ei ole.

Jo ennen em. vastausta hallintojohtaja Paavo Kainulainen ilmoitti pitävänä kyselyä poliisimaisena ja hyvän journalistisen tavan vastaisena, ja kielsi ottamasta enää yhteyttä muihin kuin Kiinteistölaitoksen lakimieheen.

Ensimmäisellä pyynnöllä Kiinteistölaitos ei lähettänyt yhtään rekisteriselostetta. Toisella pyynnöllä - jossa muistutettiin, että myös se on velvollinen tekemään ja luovuttamaan rekisteriselosteensa - se lähetti niitä kolme (ks. liitteet). Näistä selosteista voi vain arvailla, mitä ja kuinka julkista tietoa rekisterit pitävät sisällään ja mitä sellaista asiakirjatieta Kiinteistölaitoksella on, josta ei tietoa ole saatavissa julkisista rekistereistä.

Valtiokonttorilla kaikkia selosteita ei ole vielä sähköisessä muodossa. Paperilla toimitetut selosteet olivat sekavia, eikä edes julkisuusaste selviä läheskään kaikista. Esimerkkejä:

Osakerekisterissä tiedot valtion omistamista osakkeista (useita kymmeniä oy:itä). Julkinen.

Velkajärjestelmässä tiedot sadoista lainoista ja niihin liittyvistä sopimuksista sekä niihin liittyvät rahavirrat. Sekä julkisia että salaisia tietoja.

Huutokauppajärjestelmässä huutokauppojen tarjoustiedot ja tarjoukset 6/99 lähtien. Salaisia paitsi huutokaupan koostetiedot.

Lainojen hoitojärjestelmässä yli 200 000 lainan tiedot lainansaaja-, lainahto-, velkomis- ja maksuliikennetietoineen.

Salaisia, vaikka osa myöntämispäätöksistä julkista tietoa, niin tiedot antaa ao. myöntäjä.

Aravakiinteistörekisterissä yli 20 000 arava- ja korkotukikohdetta. Valtion asuntorahaston rekisteri, päivitetään VK:ssa, omistaja- ja rajoitustietojen osalta toistaiseksi keskenäinen.

Korkotukilainojen hoitojärjestelmässä lainojen ja takausten tunnistetiedot. Salaisia ja osittain julkisia.

Asuntorahasto luovuttaa tietoja "tietojärjestelmästä riippuen" massana, sähköisessä muodossa, yksittäisinä tietoina ja ei-sähköisesti.

Tiedot vuosittaisesta arava- ja korkotukilainanjaosta netissä. Tietokantoja "ei niiden laajuuden ja vaikean käsiteltävyyden takia kuitenkaan luovuteta sellaisenaan" ja massaluovutuspyyntö edellyttää, että pyyntö esitetään tarvittavat tiedot yksilöiden.

Tällä hetkellä internetin kautta ovat saatavissa lainatietokannasta poimitut urakkakilpailukohteet. Rahaston kotisivujen uudistaminen on parhaillaan käynnissä. Internetin kautta tulevat saataville mm. tiedot lainapäätöksistä, yleishyödyllisiksi nimettyjen yhteisöjen osoitetiedot ja mahdollisesti myös tietojärjestelmäselosteet.

Tilastokeskuksen sinänsä ystävällinen mutta ylimalkainen vastaus sietää tulla siteeratuksi pääosin sellaisenaan. Vastauksessa huomio kiinnittyy siihen, että julkisia rekistereitä on kaksi, ja niistäkin tietojen saaminen on maksullista.

"Tilastokeskuksella on erilaisia tietojärjestelmä- ja henkilörekisteriselosteita erittäin paljon.

Tietojärjestelmäkuvaukset Tilastokeskuksen tilastojärjestelmistä sisältyvät Tilastokeskuksen tilasto-oppaaseen, joka löytyy Tilastokeskuksen kotisivuilta www.stat.fi kohdasta "haku" Tietojärjestelmäkuvausten lisäksi

Tilastokeskuksessa on laadittu rekisteriselosteet henkilötietoja sisältävistä tilastojen perusrekistereistä, joita on useita kymmeniä. Tällä hetkellä nämä selosteet ovat yleisesti nähtävillä tilastokirjastossa, mutta nekin on tarkoitus sisällyttää Tilastokeskuksen kotisivuille 2001 alkupuolen aikana.

Rekisteriselosteita on niin paljon, että niiden kaikkien lähettäminen sähköpostin liitteenä on hankalaa. Liitteenä on yleisen liike- ja yhteisötunnusrekisterin ja yritys- ja toimipaikkarekisterin selosteet, jotka ovat julkisia rekistereitä."

Lisäksi vastauksessa todetaan, että tilastorekistereihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Hallinnollisten rekistereiden (esim. kirjaamo, henkilöstöhallinnon rekisterit) tiedot ovat osin julkisia ja osin salassa pidettäviä. Pääosa tiedoista luovutetaan valmiina tilastoina. Liike- ja yhteisötunnusrekisteristä sekä yritys- ja toimipaikkarekisteristä tietoja voidaan luovuttaa myös massana ja sähköisessä muodossa.

Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisteri julkinen, pl. kiinteistöjen omistajien henkilötiedot jos annettu luovutuskielto. Tietoja 1700-luvun alusta. Kiinteistötiedot ja numeerinen kiinteistörekisterikartta selattavissa osoitteessa www.kartta.nls.fi. Kiinteistötietojärjestelmä osoitteessa www.tt-tietopalvelut.fi. Maksullista tietojärjestelmää pitää yllä TietoEnator.

Kiinteistörekisteristä käyvät ilmi kiinteistön omistaja sekä käyttöoikeuksien haltijat ja saatavat, jotka kohdistuvat kiinteistöön.

Patentti- ja rekisterihallitus www.prh.fi on tunnetusti hyvin tärkeä tietolähde toimittajille.

Kaupparekisteri sisältää tietoja yrityksistä. Tiedot merkitään rekisteriin yritysten ilmoitusten ja tuomioistuinten ilmoitusten perusteella. Tiedot ovat julkisia.

Sisältö: mm. maksulliset tilinpäätöstiedot (saa yrityksen nimellä), hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, tilintarkastajat, firman perustamispäivämäärä, toimiala, henkilöiden liiketoimintakiellot ja konkurssitiedot.

Tietoja saa tilaamalla kaupparekisteriotteita, puhelimitse tai katsomalla (maksuttomasti) kaupparekisterin tietokannasta (Katka) Prh:ssa, maistraateissa ja TE-keskuksissa. Sopimusasiakkaat (maksullinen, käyttäjätunnuksen hinta 500 mk) voivat katsoa tietoja omalla linjayhteydellä. Tietoja saatavilla myös mikrofilmeillä ja cd-romeilla. Yritysten tekemiin kaupparekisteri-ilmoituksiin voi tutustua Prh:ssa tai yrityksen kotipaikan maistraatissa.

Katka-tietokannassa voimassaolevat rekisteritiedot ja yhtiöjärjestykset, yhtiösopimukset tai säännöt lähes 400 000 yrityksestä. Myös yritysten historiatietoja yli 300 000 lakanneesta yrityksestä.

Yreka-tietokannassa yhdistykset ja yhteystiedot.

Ilman sopimusta Katka-Yreka-tietopankkia voi käyttää maksullisella modeemiyhteydellä Tele-Sammon kautta.

Säätiörekisteristä voi tilata, kysellä tietoja puhelimitse sekä tutustua Prh:ssa ilmoitus-, hakemus- ja tilinpäätösasiakirjoihin "niiltä osin, kuin ne ovat julkisia". Myös *yhdistysrekisteri* julkinen.

Kansaneläkelaitos lähetti lähes 200-sivuisen listan sadoista rekistereistään. Tiedoista ei selviä kunkin rekistereiden julkisuusaste. Kela julkaisee osan tilastoista julkaistaan netin välityksellä.

Suurin osa salaisia henkilörekistereitä, kuten *palveluntuottajien rekisteri* sekä *väärinkäytösrekisteri*, josta edes

oikeuden päätös ei ole saatavissa tämän rekisterin kautta. Muiden kuin henkilörekistereiden osalta tietojärjestelmäselosteiden laadinta on käynnissä ja tavoitteena oli saada ne valmiiksi vuoden 2001 alkupuolella, eli Kela oli myöhässä lain edellyttämästä aikataulusta.

Tietoja ei luovuteta massana. Tällä hetkellä Kelalla ei ole aikataulua sille, milloin ulkopuoliset voisivat tehdä tietojärjestelmistä hakuja.

Tullihallitus lähetti 28 kpl henkilörekisteri- ja tietojärjestelmäselostetta. Luovutettavia tietoja ovat lähinnä tilastot. Muiden tietojen luovutukset päätetään tapauskohtaisesti, "koska useissa tapauksissa asiakirjoissa sekä salassa pidettäviä että julkisia tietoja". Läheskään kaikista selosteista ei selviäkään rekisterin julkisuusaste, joko julkisuuskohta on jätetty täyttämättä tai todetaan epämääräisesti, että "sisältää salassa pidettävää tietoa".

Tutkinta- ja virka-apujärjestelmä: tulli- tai muista rikoksista tehdyt ilmoitukset. Julkisia tullirikostilastot, salaisia esitutkintatiedot ja liiketoimintatiedot.

Valmisteverotuksen verottomien varastojen rekisteri: Tiedot pääsääntöisesti salaisia, mutta tullihallituksen tai piiritullikamarin on tarvittaessa annettava tietoja valmisteverotuslain nojalla kysely ja tapauskohtaisesti.

Sähköisesti selailtavissa www.tulli.fi-sivuilla lähinnä tilastotietoja. Varsinaisia asiakirjahallinnon tietoja ei ole ainakaan vielä netissä.

Tielaitos tilasto- ja tutkimusraportteja netissä www.tielaitos.fi, mutta ei pääsyä perustietorekistereihin vielä. Kiinnostavimmat lähivuosina luvassa nettiin: Tielaitos pyrkii viemään rekistereitään nettiin "kun riittävät kehittämistoimenpiteet rekisteripalvelujen tarjoamiseksi netin kautta on tehty".

Salassa pidettävää tietoa "verrattain vähän": ei kytköksissä asiakirjaan vaan asian sisältöön: esim. tienpidon hankintaan liittyvä tarjous saattaa sisältää liikesalaisuuteen pidettävää tietoa.

Tielaitos myöntää, että sillä ei ole aivan kaikkiin julkisuuslain kohtiin linjausta ja "niiden valmistelussa seurataan muualla tapahtuvaa kehitystä".

Julkisia rekistereitä:

Tienpidon ja liikenteen riskit pohjavesialueella; tienparannustoimien liikenneturvallisuusvaikutusten arviointi: siltarekisteri, mm. siltojen kunto; liikenneonnettomuustietojärjestelmä; liikennetietojärjestelmät; liikennemäärät ja kehitys; liikenteenmittausjärjestelmä; määräpaikkatutkimusrekisteri (kunnasta kuntaan matkatiedot vuodesta 1985); yksityisteiden avustusjärjestelmä; investointihankkeiden vaikutusten arviointi (voidaan mm. laskea tiehankkeen liiketaloudellinen kannattavuus); kiinteistötietojärjestelmä (rakennetut ja rakentamattomat kiinteistöt)

Helsingin yliopistolla mm. *nimikirja-rekisteri* ja v. 2001 alusta myös *sivutoimiluparekisteri*, joista rekisteriselosteet.

Nimikirja on julkinen paitsi niiltä osin mitä henkilötietolaki rajaa, esim. rangaistustiedot, henkilötunnus eivät julkisia. Asiakirjat ovat julkisia kun ne on kirjattu, joitain rajoituksia on, oikeudellisten väestönsuojelun, taloudellisten asioiden ja liikesalaisuuden piiriin kuuluvissa asioissa. Tietoja luovutetaan yksittäisinä, paperilla, ei sähköisesti, kirjattuja asiakirjoja paperina, yksittäisinä tietoina. Journalistiseen toimintaan ei luovuteta massana tietoja. Nimikirjatietoja ei saa internetin kautta, diarioidut asiat eivät vielä internetissä, mutta tulevaisuudessa kyllä, tällä hetkellä ainoastaan kirjaamossa saatavissa.

Esim. *Oodi-opintohallintojärjestelmässä*

(seloste: www.halvi.helsinki.fi/opasos/osasto/rekisteri/reksel)

tiedot noin 200 000 nykyisestä ja entisestä opiskelijasta ja heidän opinto-oikeuksistaan, tutkinnoistaan ja noin 3 000 000 opintosuorituksesta. HY ilmoittaa, että Oodi-järjestelmästä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Jyväskylän yliopiston useita kuukausia kestänyt vastaus oli hyvin ylimalkainen, ja sietää tulla siksi siteeratuksi kokonaisuudessaan:

"Tässä luettelot:

1. *Opiskelijarekisteri: tietosisältö: Opiskelijan perustiedot, opinto-oikeudet, opintosuoritukset, opiskelijan Jyväskylän yliopistossa suorittamat tutkinnot ja opiskelijavaihtoa koskevat tiedot.*

2. *Taloushallintorekisteri:*

tietosisältö: Yliopiston kirjanpidon, osto- ja myyntireskontra (laskutus) ja käyttöomaisuuskirjanpidon hoitaminen.

3. *Henkilöstöjärjestelmä: tietosisältö: Henkilöiden henkilö- ja yhteystiedot, virkojen ja virkasuhteiden tiedot, nimikirjalain- ja asetuksen mukaiset tiedot, valtion henkilöstörekisterin ja palvelussuhderekisterin mukaiset tiedot, verottajan, ammattijärjestöjen ja vastaavien sidosryhmien*

edellyttämät tiedot, palkanmaksatuksessa tarvittavat tiedot.

4. Asia- ja asiakirjarekisteri: tietosisältö: JY:n asioiden ja asiakirjojen käsittely ja päätöksenteon hoitaminen viranomaistoiminnassa. Vireillä olevat ja päätetyt julkiset asiat ja niihin liittyvät asiakirjat. Ohjelmisto, joka elektronisessa muodossa täydentää ja tukee manuaalista asioiden ja asiakirjojen käsittelyä organisaatiossa.

Tässä tärkeimmät.

Tietojärjestelmäselosteet eivät myöskään rekisteriselosteet ole meillä toistaiseksi sähköisessä muodossa."

Vastauksessa jätettiin siis mm. kokonaan arvioimatta eri tietojen ja tietojärjestelmien julkisuus - ilmeisesti sitä ei edes tiedetä. Esimerkiksi HY:n ilmoittamasta henkilökunnan sivutoimiluparekisteristä ei puhuta mitään.

Helsingin kaupungilla rekisteriselosteet www.hel.fi (ei kaikista rekistereistä). Ei luvata massaluvutusta. Helsingin tapauksessa mielenkiintoista on se, että sillä on kerrallaan kotisivuillaan vain kaksi kunkin luottamuselimen tuoreinta pöytäkirjaa, kun esimerkiksi Tampereen ja Jyväskylän kaupungeilla niitä on yli kahden viime vuoden ajalta ja myös kokouksiin osallistuneiden läsnäololista.

Julkisuuslain sekä henkilötietolain tulkinnanvaraisuudesta kertookin se, että kuntien välillä suuria eroja siinä, montako esityslistaa ja pöytäkirjaa on internetissä nähtävänä. Joillakin kunnilla kerrallaan vain kaksi esityslistaa tai pöytäkirjaa kultakin hallintokunnalta., ettei niistä muodostuisi henkilörekisteriä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston kannan mukaan jos kunta on luonut esityslistoihin ja pöytäkirjoihin hakusanajärjestelmän, jonka perusteella niistä on haettavissa henkilön kaikki eri asiakirjoihin liittyvät asiat, kysymyksessä on henkilötietolain vastainen menettely. Tulkinnan mukaan kunnalla ei hakusanajärjestelmän kautta ole oikeutta luovuttaa eikä internetin käyttäjällä oikeutta kerätä ja tallettaa näitä tietoja.

Maakuntien liitoista esim. Pohjois-Karjalan liitto ja Lapin liitto ilmoittavat, että tietoja voidaan luovuttaa pyydetyllä tavalla, niin yksittäisinä tietoina, massana kuin sähköisessäkin muodossa (tarkemmin erittelemättä). Mitkään rekisterit eivät liitoilla olleet netissä.

Lääninhallituksilla rekisterit sähköisessä muodossa ja saatavilla paikan päällä. Luovutetaan vain yksittäisiä tietoja, ei massana.

Varsin kuvaava on Oulun lääninhallituksen vastaus:

"Journalistiseen toimintaan on luovutettu vain luettelot avoimna olleita virkoja hakeneista henkilöistä.

Massana tietoja ei luovuteta. Rekisterit eivät ole saatavilla internetin kautta eikä asiakkaille ole asiakaspalvelutilassa päätettä tms. jolta rekistereitä voisi itse selailla. Yksinkertaiseen, hyvin yksilöityyn pyyntöön voidaan tiedot luovuttaa välittömästi. Monimutkaisemmat tietopyynnöt saattavat vaatia aivan uuden kyselyn rakentamista (siis ohjelmointia), jolloin toimitusaika voi olla viikkoja. Myös niissä tapauksissa, joissa osa (paperi)asiakirjan tiedoista on salassa pidettäviä ja joudutaan peittämään kopioinnin ajaksi, toimitusajat ovat pitempiä."

Oulun lääninhallitus lähetti pelkästään listan henkilörekistereistään ja tietojärjestelmistään, kun muut lääninhallitukset lähettivät myös selosteet, joista näkyy, mikä on rekisterin julkisuusaste.

Esimerkkejä rekistereistä:

Kiinteistönvälittäjärekisteri, julkinen.

Lääninhallituksen talletetut varat, niiden seuranta ja maksatus; pääsääntöisesti julkisia.

Maanpuolustusrekisterissä maanpuolustuskurssin käyneiden kurssitietojen yhdistyksen jäsenten yhteystiedot. Pääasiassa julkisia, pois lukien henkilötunnukset.

Yksityisten sosiaalipalveluntuottajien rekisteri: Tiedot annetuista palveluista (toimiala), henkilöstöstä ja toimitiloista. Salaisia liike- ja ammattisalaisuutta koskevat tiedot; luvan hakijaa tai luvanhaltijaa koskevat henkilötietorekisterilain mukaiset arkaluontoiset tiedot.

Kuolemansyyn selvitystiedot; ruumiinavausasiakirjat vuodesta 1974 alkaen. Päivitetään reaaliajassa, kuitenkin vähintään kuukausittain. Tilastotiedot ovat julkisia poislukien yksilöidyt tilastotiedot, joilla henkilö on tunnistettavissa. Ruumiinavausasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 15 §:n mukaan salassa pidettäviä.

Tavara-arpajaisluvat; julkista arpajaisluvan hakija, kertyvien varojen käyttötarkoitus, myyntialue, arvan hinta ja arpojen kokonaismäärä, luvan voimassaoloaika ja arvontapaikka.

Ampuma-aseiden kauppa ja varastointi sekä valmistus ja korjaustoiminta; julkista luvanhaltijan nimi ja osoite, valmistus- ja korjaustoiminnan sekä kaupan harjoittamispaikka ja osoite, varastoitavien räjähdystarvikkeiden määrä, toiminnasta vastaavan hoitajan nimi ja syntymäaika, lausunnonantajat.

Alkoholiluparekisteri; lupahakemukset, valvontailmoitukset, viranomaisten lausunnot ja valvontatarkastukset; pääasiassa julkisia. Liike- ja ammattisalaisuustiedot ja henkilöitä koskevat arkaluonteiset tiedot salassa pidettäviä. Tilastotietoja osoitteessa www.sttv.fi.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten rekisteriselosteet ovat Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen vastauksen mukaan osoitteessa

<http://intra.te-keskus.fi/teppo/ohjaus/Tietohallinto/Tietojärjestelmäluettelo>. Tiedonhallinnan hallitsemattomuudesta kertoo kuitenkin se, että tämä ilmoitettu osoite on sisäiseen käyttöön tarkoitettu intraversio, jonne ulkopuolisella ei ole pääsyä.

Tietorekisterit etupäässä ministeriöiden (KTM, TM, MM) ylläpitämiä.

Esimerkiksi Varsinais-Suomen TE-keskus lähetti vain listan 45 rekisteristä, joista ei selvinnyt niiden julkisuusaste.

Tietoja luovutetaan yksittäin paperikopio muodossa, massatietoja ei luovuteta (ilmoitti Etelä-Pohjanmaa). Satakunnan TE-keskus taas ilmoitti, että päätöksiä tästä ei ole tehty, koska esim. toimittajat eivät ole tietoja massana pyytäneet.

Etelä-Pohjanmaan TE-keskus ei osannut vastata kysymykseen, milloin rekisterit ovat sähköisesti saatavilla: "Asioita valmistellaan koko ajan." Vastaavasti Keski-Suomen TE-keskus ilmoitti, että "sähköinen asiointi on suunnitteluvaiheessa".

Lopuksi

Muutaman viranomaisen toimittamista arkistonmuodostussuunnitelmista pääsee jyvälle siitä, kuinka suuri osa rekistereistä on julkisia ja kuinka suuri osa salaisia. Julkisen ja salaisen rajanveto rekistereiden sisältämistä tiedoista on kuitenkin usein hyvin epämääräistä. Kaikista selosteista ei edes selviä, mitä tietoa rekistereissä on. Kysymyksessä voi yhtä hyvin olla tahaton, virkakielen kankeudesta johtuva ymmärrettävyyden puute kuin tarkoituksellinen rekisterin käyttötarkoituksen salaaminenkin.

Selvitys osoitti ainakin sen, että Suomesta löytyy lukemattomia asiakirja- ja henkilörekistereitä, joiden julkisuuden ja salassapidon rajat pitäisi erikseen koetella. Näiden selosteiden perusteella hallintoa ei voi pitää ainakaan tältä osin kovin läpinäkyvänä. Nyt kansalainen ei voi tietää kuin murto-osan siitä, mitä tietoa viranomaisella on. Toisaalta näiden selosteiden perusteella voi todeta, että paljon kiinnostavaa tietoa on olemassa, mutta suuri osa siitä vain on ilmeisesti kaivettava tai yritettävä kaivaa väkisin eli valitusteitse. Siihen pystyvät ja siitä hyötyvät eniten julkisuusperiaatteen käytännön taistelulentällä toimittajat ja heidän työnantajansa. Ensiksikin siksi, että rekistereistä löytyy varmasti paljon mielenkiintoista materiaalia enemmän tai vähemmän tutkivien juttujen pohjaksi tai kohteeksi. Toiseksi siksi, että jos valitustielle joudutaan, jokainen valitus maksaa 1000 markkaa valittajalle, olipa valittaja lopulta oikeassa tai väärässä. Julkisuusperiaatteen kärkivaltiossa keskivertokansalaisella hallintovalituksiin ei ole varaa, vaikka halua olisikin.

Lopuksi puhukoon puolestaan Valtion kiinteistölaitoksen (allekirjoittaja ylitarkastaja Ville Vuolle) järjestyksessään toinen vastaus. Ensimmäisellä pyynnöllä Kiinteistölaitos antoi ymmärtää, että sillä ei ole lainkaan julkisuuslain mukaisia rekisteriselosteita. Toisella kerralla julkista tietoa sisältäviä tietojärjestelmiä löytyi kolme. Vaivaamaan jäi se, kuinka paljon olikaan niitä tietojärjestelmiä, jotka eivät kiinteistölaitoksen mielestä sisällä julkista tietoa, ja varsinkin se, millä perusteella Kiinteistölaitos oli luokitellut muut salaisiksi, kun nämä kolme julkistakin olivat aluksi salaisia. Mutta, kuten ylitarkastaja Vuollekin itse toteaa, julkisuuslainsäädännön toteuttamismenettelyt vasta hakevat muotoaan. Ja näyttää siltä, että näitä muotoja ei synny, elleivät kansalaiset - ja toimittajat - entistä aktiivisemmin tätä oikeutta itse hae. Viimeinen sana siis viranomaisille:

Olette pyytänyt saada Valtion kiinteistölaitoksen selosteen, josta selviää kiinteistölaitoksen tietojärjestelmän käyttötarkoitus ja siihen talletetut tiedot sekä se, millä tavoin julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti tietojärjestelmästä löydettävissä.

Tietojärjestelmän käyttötarkoitusta ja tietosisältöä koskeva pyyntönne perustuu JulkL 18.1 § 2 kohtaan ja erityisesti JulkA 8 §:ään. Näissä lainkohdissa tarkoitettavat kuvaukset ja selosteet on VM:n suosituksen (dnro VM 7/01/2000) mukaan laadittava sellaisista tietojärjestelmistä, jotka sisältävät julkista tietoa. Kiinteistölaitoksessa tällaisia tietojärjestelmiä on kolme, ja niiden tietojärjestelmäselosteet ovat ohessa.

Pyyntönne muotoilu on loppuosaltaan epäselvä. Siinä menevät sekaisin edellä mainittu tietojärjestelmäselosteen

laatimisvelvollisuus ja JulkL 18.1 § 1 kohdassa tarkoitettu velvollisuus huolehtia siitä, että julkiset tiedot ovat vaivattomasti löydettävissä myös siinä tapauksessa, että viranomainen ei laadi ko. lainkohdassa tarkoitettuja asialuetteloita. Julkisuuslainsäädännössä ei velvoiteta pyytämänne kaltaisen selosteen laatimiseen eikä hyvä tiedonhallintatapa sitä

muutenkaan edellytä. Lyhyesti sanottuna kiinteistolaitoksessa on asiasta huolehdittu kehittämällä toisaalta sähköistä arkistointia ja sen hakujärjestelmiä sekä toisaalta perinteisen paperiarkiston hallittavuutta. Uskomme, että näin olemme voineet asianmukaisesti turvata julkisuusperiaatteen toteutumisen laissa tarkoitetulla tavalla.

Esittämilleni käsityksille olen saanut vahvistusta julkisuuslakia valmistelleilta oikeusministeriön asiantuntijoilta. Selvää myös on, että julkisuuslainsäädännön käytännön toteuttamismenettelyt vasta hakevat muotoaan.

LIITTEET

LIITE 1

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja 2000-2001 Olli Ainolan asiakirjavalituksiin.

Viranomainen	Asiakirjavaatimus	Viranomaisen vastaus	KHO:n päätös
Kansaneläkelaitoksen tilintarkastajat	Tilintarkastajien kokouspöytäkirja: tieto tilintarkastajien Kelan hallitukselle antamasta kehotuksesta ryhtyä toimiin sijoitustoiminnan uudistamiseksi.	Kokouspöytäkirja ja muut siihen liittyvät asiakirjat tulevat julkisiksi vasta tilintarkastuskertomuksen antamisen yhteydessä.	Tilintarkastajien pöytäkirja on ollut päätöstä annettaessa harkinnanvaraisesti julkinen. Tilintarkastajat eivät siten ole voineet mainitsemallaan perusteella hylätä asiakirjapyyntöä.
Kansaneläkelaitoksen valtuutetut	Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuskertomukset vuodelta 1998.	Kertomuksissa on tietoa, jonka antaminen vaarantaa valvonnan tarkoituksen toteutumisen ja saattaa aiheuttaa vahinkoa Kelalle ja sen luotettavuudelle ja toimivuudelle. Lisäksi asiakirjoissa on salassa pidettäviä tietoja, joiden erottelu julkisista asioista olisi vaivalloista.	Päätös kumotaan. Asiakirjapyyntöä ei voi hylätä sillä, että raporttien julkaiseminen voisi johtaa väärinkäsityksiin, että Kelan tai sen yksiköiden leimautuminen olisi todennäköistä ja että salassa pidettävän aineiston erottelu on vaivalloista.
Kansaneläkelaitos	Kopiot edustustilaisuuden laskuista (Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja Kelan valtuutettujen seminaari Luostolla.)	Kirjanpidon tositteet eivät ole julkisia. Julkisuusperiaate ja viranomaisen toiminnan avoimuus voidaan turvata antamatta yleisön käyttöön koko tositemateriaalia.	Päätös on lainvastainen ja kumotaan. Laskut ovat viranomaisen asiakirjoja. Ne eivät myöskään ole julkisuuslain 24§ nojalla salassa pidettäviä.
Kansaneläkelaitos	Konsultin ja soveltuvuustutkimuksen lausunnot täytettäessä erästä virkaa.	Lausunnot sisältävät yksityisyyden suojaan liittyvää, salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa.	Päätöksen lopputulosta ei muuteta. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdystä arvioinneista, on salassa pidettävä.
Kansaneläkelaitos	Edustuskuluja koskeva kirjanpito.	Tili on sisäinen selvitys, joka ei ole julkinen.	Päätös kumotaan. Kirjanpitoilmit eivät ole viranomaisen omassa keskuudessa syntyneitä selvityksiä.
Kansaneläkelaitos	Kelan yhteistoiminta-säätiöiden pöytäkirjat	Säätiöt ovat itsenäisiä oikeussubjekteja, jotka säilyttävät itse pöytäkirjansa. Kelan hallussa ei ole säätiöiden pöytäkirjoja.	Päätöksen lopputulosta ei muuteta.
Kansaneläkelaitos	Kansaneläkelaitoksen hallituksen jäsenten ja atk-päällikön matkamääräykset,	Asiakirjat ovat Kelan omassa keskuudessa syntyneitä selvityksiä, jotka eivät ole julkisia.	Päätös kumotaan. Virkamatkoihin kuuluvat matkamääräykset ja kirjanpitoon kuuluvat menotositteet eivät ole sisäisiä selvityksiä.

	matkalaskut ja matkakertomukset.		
Puolustusministeriö	Puolustusministeriön salaiset lausunnot ja asiakirjat, jotka se oli lähettänyt oikeuskanslerille eräästä kanslerin tutkittavana olleesta asiasta.	Asiakirjat ovat salassa pidettäviä (24.1§ 10).	Ministeriön päätös kumotaan. Asiakirjoihin sisältyy myös julkisena pidettäviä tietoja, joten ministeriö ei ole voinut kokonaisuudessaan hylätä asiakirjapyyntöä.
Puolustusministeriö	Kopio salaisen asehankintasopimuksen eräästä artiklasta.	Asiakirja on kokonaisuudessaan (24.1§ 10) salassa pidettävä asiakirja.	Ministeriön päätös kumotaan. Tiedon antaminen sopimuksen osasta ei vahingoita maanpuolustuksen etua.
Ulkoministeriö	Asiakirjoja	Asiakirjat ovat salassa pidettäviä (24.1§: 2).	Päätös kumotaan. Päätöstä ei ollut perusteltu sellaisilla tosiseikoilla, joiden nojalla olisi ollut arvioitavissa, aiheuttaisiko tiedon antaminen kysymyksessä olevista asiakirjoista vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille.

LIITE 2

Kansanterveyslaitoksen arkistomuodostussuunnitelma

Tietojärjestelmän nimi	Tietoarjes- telmän lyhenne	Tietojärjes- telmän vastuu taho	Yks	Vastuuhen- kilö	Tietojärjestelmän käyttötarkoitus	Tietolähteet	Käytt- ö alkoi	Tietojen päivitystihe- ys	Tietojen julkisuus/salassa- pidettävyys
------------------------	----------------------------------	--	-----	--------------------	-----------------------------------	--------------	----------------------	---------------------------------	---

Julkiset

Diaarin viitetietokantaa	Diaari	SIPA	HALY	T. Mellin- Laine	diaarin ylläpito	lähtevä ja saapuva kirjeenvaihto	1998	jatkuva	J
Henkilörekisterit- rekisteri	HERI	SIPA		M. Norilo	Luettelo henkilörekistereistä		1994	jatkuva	J
Julkaisutietojärjestelmä	Julkaisu	SIPA	KITO	J. Lindeman	KTL:n tuottamat julkaisut		1996	jatkuva	J
PrettyCirc -kirjastojärjestelmä	PrettyCirc	SIPA	KITO	A. Roos	Tallentaa bibliografiset- ja numerokohtaiset tiedot Kansanterveyslaitokseen hankituista kausijulkaisuista		1998	jatkuva	J
PrettyLib -kirjastojärjestelmä	PrettyLib	SIPA	KITO	A. Roos	Tallentaa tiedot Kansanterveyslaitokseen hankituista monografioista ja monografiasarjoista		1992	jatkuva	J
Osittain julkiset									
MRSA-rekeisteri	MERSA	BAKT		J Vuopio- Varkila/ S. Salmenlinna	MRSA-kantojen tyypitysrekisteri	Mikrobiologisten laboratorioiden lähetteet	1998	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom J tilastotiedot
Aikuisväestön terveyskäyttäytyminen	AVTK	ETEO	TETY	S Helakorpi/ A Uutela	Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytymisen seurantatutkimuksen tietojärjestelmä	Kyselytutkimus	1978	vuosittain tehtävä seuranta- tutkimus	S JulkL 24 § 1 mom 16 k J julkaisuraportit http://www.ktl.fi/et eo/health_unit.html
Diabeteksen genetiikka-aineistot	DIAGEN	ETEO	DIAB	J. Tuomilehto	Diabeteksen ja sen perinnöllisuussairauksien tutkiminen	Kyselytutkimuk- set, terveyden- huollon geneet- tisten marke- reiden laborato- riotiedot	1985	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom 24 § 1 mom 16 k, J tilastotiedot, tieteelliset julkaisut
Diabeteksen seuranta-aineistot	DIAREK	ETEO	DIAB	J Tuomilehto	Diabeettiksen syytekijöiden, ilmaantuvuuden ja ennusteen tutkiminen	Kyselytutkimuk- set, terveyden- huollon tieto- rekisterit, saira- aloiden toimittamat tiedot ym.	1985	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom, 24 § 1 mom 16 k, J tilastotiedot, tieteelliset julkaisut
Eläkeväestön terveyskäyttäytyminen	EVTK	ETEO	TETY	S Helakorpi/ T. Sulander/ A Uutela	Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytymisen seurantatutkimuksen tietojärjestelmä	Kyselytutkimus	1985	joka toinen vuosi tehtävä seurantatutk- imus	S JulkL 24 § 1 mom 16 k J julkaisuraportit

Riskitekijäkartoitukset viisivuositainen väestöseurantatutkimus	FINRIS KI	E/TEO	K/TEY	V Salomaa	Väestötutkimus	Satunnaisotantatutkimus/terveystarkastus	1972, 1977, 1982, 1987, 1992, 1997	suljettu	S JulkL 16 § 3 mom J tutkimustulokset
Sepelvaltimotaudin ja aivohalvauksen seuranta sairaalapoistoista ja kuolinsyistä	SPKUO	E/TEO	K/TEY	V Salomaa	Seurantajärjestelmä	Infarktirekisteri, aivohalvausrekisteri, sairaalapoistorekisteri	(1981), 1991	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom 24 § 1 mom 16 k, J tilastotiedot http://www.ktl.fi/cvdr
Sepelvaltimotaudin ja aivohalvauksen seuranta sairaalapoistoista ja kuolinsyistä	SPKUO	E/TEO	K/TEY	V Salomaa	Seurantajärjestelmä	Infarktirekisteri, aivohalvausrekisteri, sairaalapoistorekisteri	(1981), 1991	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom 24 § 1 mom 16 k, J tilastotiedot www.ktl.fi/cvdr
Tartuntatautirekisteri	TTR	INFE		P.Leinikki			1995	jatkuva	S TT-laki 23 A 3 mom J tilastotiedot
Valtakunnallinen sairaalainfektio-ohjelma	SIRO	INFE		O. Lyytikäinen	Tietoa sairaalainfektioiden esiintyvyydestä ja sairaalainfektioiden seurannan kehittämisen, surannan merkityksen esiintuonti ehkäisyssä, työkaluhoidon laadun seurantaa	Erikoissairaanhoidon antavat sairaalat, sairaalainfektio-tiedot	1998	seurantatutkimus, 3 - 5 v välein (tavoitteena jatkuva seuranta)	S JulkL 5 § 3 mom 4 k, 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom J julkaisuraportit
Suolistobakteriologian tietojärjestelmä	SB	MIBO	SUBA	A.Siitonen/T Hovi	Tartuntatautien seuranta	Mikrobiologisten laboratoriodien lähetteet	1989	jatkuva	S JulkL16 § 3 mom J tilastotiedot
Elintarvikkeiden koostumustietokanta	NDB/FND	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Elintarvikkeiden kansallinen koostumustietopankki (Fineli)	Valmistajilta, julkisista tietolähteistä, yhteistutkimuksista	1984	jatkuva	S JulkL 24 1 mom 20 k J www.ktl.fi/fineli
Ravintokäytön tutkimustietokanta	FINRAVIN-TO-97	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Tutkimuksen tietojärjestelmä	Kyselytutkimus	1997	suljettu	S JulkL 24 § 1 mom 21 k J julkaisuraportit
Ravintokäytön tutkimustietokanta	FINRAVIN-TO-92	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Tutkimuksen tietojärjestelmä	Kyselytutkimus	1992	suljettu	S JulkL 24 1 mom 21 k J julkaisuraportit
Vitamiinitietokanta	VIMI	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Elintarvikkeiden vitamiinitietoja	Valmistajilta	1984	satunnainen	J/S JulkL 24 § 1 mom 20 k
Syövänehkäisyttutkimuksen tietojärjestelmä	SETTI	RAVO		J.Virtamo	Syövänehkäisyttutkimus		1983	jatkuva syöpä- ja kuolemantapausten osalta	S JulkL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom J http://ktlwww.ktl.fi/setti
Rokotteiden haittavaikutusrekisteri	AVR	ROKO	ROKL	E. Ruokokoski T. Kilpi	Rokotteiden haittavaikutusten valvonta	Haittavaikutusilmoitus lomake	1997	jatkuva	S JulkL 16 § 3 mom J tilastotiedot

Rokotuskattavuustutkimus	ROKA	ROKO	ROKL	E. Koskenniemi	Yleisen rokotusohjelman toteutuminen Suomessa	Kyselytutkimus		otantatutkimus (2 -3 v välein) suljettu	S JulkL 24 1 mom 16 k, J julkaisuraprotit
ROK-tietojärjestelmä	ROK	ROKO	ROTU/ROLA	T. Kuronen R-M. Ölander	Rokotetuotannon ja -jakelun tietojärjestelmä	KTL:n toiminnan tulos	1990	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom J rokotelähetys-tilasto
Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä	STATUS	SIPA	HALY	P. Rajala	Henkilöstöhallinto- ja palkanlaskenta järjestelmä		1995	jatkuva	S/J JulkL 16 § 3 mom
Informaatiojärjestelmä	SINFO	SIPA	TETO	T Tarjasalo	Puhelinjärjestelmä	Tuloilmoitukset	1998	jatkuva	J/S Julk 16 § 3 mom
Koe-eläintoiminnan tietojärjestelmä	KETKU	SIPA	KELY	L.Pyhälä/L. Liesirova	Koe-eläintoiminnan valvonta (tuotanto ja käyttö)	Eläintilaukset ja eläinkäyttöilmoitukset ym.	1997	jatkuva	J/S JulkL 24 § 1 mom 31k
Taloushallinnon tietojärjestelmä	ADEEK O	SIPA	TALY	S.Murtopuro	Taloushallinnon tietojärjestelmä	Tositaineisto, palkka-aineisto, laskutusaineisto	1998	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 17 k, 16 § 3 mom J tilinpäätöstiedot
Työajanhallinta	TIMECON	SIPA	HALY	P. Rajala/T. Tarjasalo	Työajanhallinta		1999	jatkuva	S/J JulkL 16 § 3 mom
Ravintoalustayksikön tietojärjestelmä	RALY	SIPA	RALY	L. Piirainen/K. Toivonen	Ravintoalustayksikön tuotannonhallintajärjestelmä	Kemikaalivaraston valvonta, tuotteiden valvonta ja luovutus, tuotteiden hinnat	1997	jatkuva	J/S JulkL 24 § 1 mom 17 k
Salaiset									
Peri-implantiitti	PERI-IMPL	BAKT	ANAE R	H. Jousimies-Somer	Infektiotautien seurantajärjestelmä	Näyteiden määrittystulokset	1997	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
FINMONICA, FINAMI ja FINSTROKE tautirekisterit	FINMON	ETEO	KTEY	A. Juolevi/V Salomaa	Sydän ja verisuonitautiseurantajärjestelmä	Sairaalat ja kuolinsyyrekisteri	1972	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
MONICA-projektin (WHO) tietojärjestelmä	MONICA	ETEO	SVKY	K. Kuulasmaa	Kansainvälisen Sydän- ja verisuonitautien seurantatutkimuksen tietojärjestelmä	Väestöotos ja rekisteritutkimukset eri maissa	1985	suljettu	S JulkL 5 § 1 mom 4 k
HIV-rekisteri	HIV-rekisteri	INFE		Brummer-Korvenkontio	Tutkimuksen tietojärjestelmä	Tutkimuspyyntö	1995	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Isyystutkimusten tietojärjestelmä	ISYYS	LMGO		M.Lukka	Tutkimuksen tietojärjestelmä	Tutkimuspyyntö	1992	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
APECED-tutkimuksen tietokanta		LMGO		APECED-ryhmä, I. Ulmanen	APECED-tutkimuksen tulosten ja menetelmien tallennus		1999	jatkuva	S JulkL 24 § 1 mom 16 k
DNA näytehallintajärjestelmä		LMGO		DNA eristysryhmä.	DNA näytteiden laadun ja sijainnin tallentaminen		1994	jatkuva	S JulkL 24 1 1 mom 16 k
Verenalkoholilaboratoriotietojärjestelmä	MAO	VALA		M.Portman	Verenalkoholimääritys		1988	jatkuva	S JulkL 5 § 3 mom 4 k, 16 § 3 mom

VALA-arkistojärjestelmä		MAO	VALA	M.Portman	Laboratoriomittausten arkistointi		1997	jatkuva	S JulKL 5 § 3 mom 4 k, 16 § 3 mom
Huumelaboratorion tietojärjestelmä	FTLA	MAO	HULA	S.Loponen		Tutkimuspyyntö	1995	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Alkoholitutkimuksen kantarotta-aineisto	KANTAROTAT	MAO	ATY	M. Sarviharju	Alkoholin käyttöön liittyvien biologis-ten tekijöiden selvittäminen	Tutkittavat rotat	1968	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 17 k, 21 k
Pussiitin etiologia	Pussiitti	MIBO	ANBA	H. Jousimies-Somer	Infektiotautien seurantajärjestelmä	Näyteiden määritystulokset	2000	toistaiseksi jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Odontogeeniset infektiot	ODONTO	MIBO	ANBA	H. Jousimies-Somer	Infektiotautien seurantajärjestelmä	Näyteiden määritystulokset	1998	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Pigmenter study	PIGMENTER	MIBO	ANBA	H. Jousimies-Somer	Infektiotautien seurantajärjestelmä	Näyteiden määritystulokset	1996	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Paron patogeenien kantajuus (Terveys 2000 -tutkimus)	PAROKANTA	MIBO	ANBA	H. Jousimies-Somer	Infektiotautien seurantajärjestelmä	Näyteiden määritystulokset	2000	toistaiseksi jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Hengitystieviruslaboratorion tietojärjestelmä	HENVI	MIBO	HEVI	M.Kleemola	Hengitystievirusten epidemiologinen valvonta	Tutkimuspyyntö	1989	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Neurolaserologian tietojärjestelmä	NESE	OULU	MIBO	P. Koskela	Neurolaserologiset tutkimukset	Äitiysneuvolat		jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Ravintopäiväkirjatietokannat (useita)	DIETDB	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Ravitsemustutkimus	Kyselytutkimus		tarpeen mukaan	S JulKL 16 § 3 mom 24 § 1 mom 16 k, 20 k
Kuopion rintasyöpätutkimus	KUOPIO	RAVO		H.Pakkala/T.Korhonen	Tutkimuksen tietojärjestelmä	Kyselytutkimus		suljettu	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 21 k, 16 § 3 mom
Immuniogeneisuustutkimus	IMMU	ROKO	ROKL/ROIM	T. Kilpi/E. Ruokokoski	Immuneettitutkimus	Kliininen tutkimuslomake	1992	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Korvatulehdusprojektin tietojärjestelmä	FinOM	ROKO	ROKL	T. Kolpi/E. Ruokokoski	Korvatulehdustutkimus	FinOM-tutkimuslomake	1994	lukittu 1999	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Finhansa	Finhansa	SIPA	TALY	S. Murtopuro	Laskutusjärjestelmä	Lähtevät laskut	2000	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 17 k, 16 § 3 mom
Näytteiden säilytysjärjestelmä	SAILO	TTO	Analyyt.	J. Sundvall	Tutkimuksen näyتهallintajärjestelmä sisältää näytteiden varastokirjanpidon		1996	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Field-projektin tietojärjestelmä	FIELD	TTO	Analyyt.	J. Sundvall	Tutkimuksen näyتهallintajärjestelmä sisältää näytteiden varastokirjanpidon		1998	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
EUFAM-projektin tietojärjestelmä	EUFAM	TTO	Analyyt.	J. Sundvall	Tutkimuksen näyتهallintajärjestelmä sisältää näytteiden varastokirjanpidon		1996	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Lims Boss, LimsLink tietojärjestelmäkokonaisuus		TTO	Analyyt.	J. Sundvall	Laboratorion tiedonhallintajärjestelmä		2000	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom 16 k, 16 § 3 mom
Tubipotilaskortisto	Tubipotilas-kortisto	TURKU	Mykobakteeri	E. Nieminen/M. Marjamäki	Maksupalvelun tietojärjestelmä	Tutkimuspyyntö	1990	jatkuva	S JulKL 5 § 3 mom 4 k, 16 § 3 mom
RFLP-tiedosto		TURKU	Myko-	M.	Epidemiologisen tutkimuksen ja	Tutkimuspyyntö	1999	jatkuva	S JulKL 24 § 1 mom

		U	bakteer i	Viljanen	seurannan tietojärjestelmä				16 k, 21 k
--	--	---	--------------	----------	----------------------------	--	--	--	------------

LIITE 3

SUOMEN PANKKI

Arkistonmuodostussuunnitelma

Signum	PÄÄLUOKITUS / Asiakirjalaji	Arkistointi peruste	aika:y ks	aika: ark	K / E	Luottam.peruste	Luokka
B	HALLINTO-OSASTO						
Bal	HALLINNOLLISET ASIAT						
Ball	YLEISHALLINTO						
Ball	Kauppakirjat	ArkS		sp	E	*)pl.liikesalaisuus	J/S
Ball	Sisäiset hallinnoll. lausunnot ja muistiot	ArkS		sp	E		J
Ball	Sopimukset	ArkS		sp	K	*)pl.liikesalaisuus	J/S
Ball	Vahingonkorvaushakemukset	KipitoL	5	las.liitt	K		J
Ball	Vakuutuskirjat/kiinteistöt	VakSop:/132		voim+ 50	E		J
Bf	KIRJEENVAIHTO					*) J/S asiakohtaisesti	
Bf	Kirjediaarit	ArkS	1	sp	K		J/S
Bf	Kirjeenvaihto/diaarioidut	ArkS		sp	K		J/S
Bf	Kirjeet/ei diaarioidut	ArkS	2		E		J/S
Bf	Kirjäljennökset/kronologiset (lähetetyt)	ArkS		10	K		J/S
Bi	HANKINNAT					*)pl.liikesalaisuus	
Bi	Hankintaesitykset	KpitoL (pitkävaik)		25	E		J
Bi	Tilaukset/sopimukset	KpitoL		25	K	*)	J/S
Bi	<i>Kalustoluettelot</i>	KpitoL		10	E		J
Bi	Muutosilmoitukset/poistoluettelot	KpitoL		hark. muk	E		J
Bi	Tilauslaput	KpitoL (pitkävaik)		25	E		J
Bk	RAKENNUS-JA KIINTEISTÖASIAT					*)pl.liikesalaisuus	
Bk	Huoltosopimukset			10	E		J
Bk	Kauppakirjat	KpitoL mm		sp	E		S/J
Bk	Konsulttisopimukset			sp	E		S/J
Bk	Rakennustoimikunnan pöytäkirjat		2	sp	E		S/J
Bk	Vuokrankantokirjat ja perimislistat	KpitoL		6	E		S/J

Bk	Vuokranmaksutositteet	KpitoL		6	E		S/J
Bk	Vuokrasopimukset (huoneistot)			10	E		S/J
Bkl	PÄÄKONTTORIN JA VANTAAN KIINT.					*)pl.liikesalaisuus	
Bkl	Rakennus- ja loppupiiustukset			sp	E		S/J
Bkl	Työmaakokousten pöytäkirjat			sp	E		S/J
Bkl	Urakkasopimukset ja tarjoukset			sp	E		S/J
Bkll	HAARAKONTTORIEN KIINTEISTÖT					*)pl.liikesalaisuus	
Bkll	em asiakirjat			sp	E		S/J
Bklll	ASUINKIINTEISTÖT					*)pl.liikesalaisuus	
Bklll	em asiakirjat			sp	E		S/J
BkIV	MUUT KIINTEISTÖT					*)pl.liikesalaisuus	
BkIV	em asiakirjat			sp	E		S/J
Gc	TASEEN JA KIRJANPIDON RAPORTIT					*)pl.liikesalaisuus	
Gc	Myyntireskontran reskontralistat	KpitoL		10	E		S/J
Gc	Ostoreskontran reskontralista			10	E		S/J
Gc	Perintälistat ja maksumuistutukset			2	E		S/J
Gc	ALV:N tarkastuslista, -valvontailm.,-yhteenvetoilm.			6	E		S/J
Gc	ALV-laskelman kk-ilm.veron perusteet			6	E		S/J
Gd	TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT					*)pl.liikesalaisuus	
Gd	SP:n tilinpäätös			sp	E		S/J
Ka	PANKIN SISÄISET TYÖRYHMÄT						
Ka	Asunnonjakotoimikunta	ArkS		sp	E		J
Ka	Asustetoimikunta			hark	E		J
Ka	Kerhon ja huvilan isännistö			hark	E		J
Ka	Rakennustoimikunta			sp	E		J
Ka	Saariselkätoimikunta			sp	E		J
Ka	Työsuojelutoimikunta			sp	E		J
Ga	KIRJANPITOJÄRJESTELMÄ						
Ga	Suomen Pankin tililuettelo/31.12	ArkS	1	sp	E	*) Tilinpäätöksen julkaisun jälkeen julkista. Poislukien JulkL:n mukaan salaiset tiedot	J*
Ga	Peruskirjojen ja osajärjestelmien tililuett.		1	10	E		J*
Ga	SP:n tilijärjestelmä ja poist.sivut 31.12		1	sp	E		S
Ga	Peruskirjojen ja osajärjestelmien asiakasrekisteri		1	sp	E		S
Ga	Pääkirjan perustiedot/kk		1	25	E		S
Ga	Kirjanpitojärjestelmän menetelmäkuvaus		1	10	E		S
Ga	Kirjanpidon varajärjestelmä		1	sp	E		S
Ga	Osajärjestelmien perustiedot ja perustietojenmuutokset		10	sp	E		S
Ga	ALV:n määräytymis- ja laskentaperusteet.		1	10	E		J

Gb	KIRJANPITOKIRJAT						
Gb	Suomen Pankin pääpäiväkirja	ArkS	1	25	E	JulkL 24§ / 17	S
Gb	Valuuttaerittely /pv		1	25	E		S
Gb	Tilien täsmäys		1	25	E		S
Gb	PERUSKIRJOJEN JA OSAJÄRJESTELMIEN ALATILIT						
Gb	Peruskirjojen alatilit/kk;peruskirjat 2,3 ja 5.	ArkS	1	6	E	JulkL 24§ / 17	S
Gb	Peruskirjat 2,3 ja 5 vuoden vaihteessa		1	6	E	JulkL 24§ / 17	S
Gb	Peruskirjojen ja osajärjestelmien saldotiedot vuoden vaihteessa.		2	sp	E	JulkL 24§ / 17	S
Gc	TASEEN JA KIRJANPIDON RAPORTIT						
Gc	Suomen Pankin allekirjoitettu viikkotase	ArkS	1	sp	E		J
Gc	SP:n painettu tase (engl.,ruots, suom)		1	sp	E		J
Gc	Viikko- ja kuukausikohtainen muutostase		6	sp	E		J
Gc	Konttoreiden kassatäsmäykset		1	sp	E	JulkL 24§ / 20	S
Gc	Peruskirjat pääkirjaan/pv; siirtoajat 1 ja 2, YHTE-järjestelmän raportit		1	10	E	JulkL 24§ / 17 ja 20	S
Gc	Wintime-siirtoajolistat (sql-kanta)		kk	-	E	JulkL 24§ / 17 ja 20	S
Gc	OSAJÄRJESTELMÄ 15/ATLAS						
Gc	Päivittäiset Tuotannon ATLAS raportit	ArkS	1	10/sp	E		S
Gc	LA41 Positions by currency				E		S
Gd	TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT						
Gd	SP:n tasekirja 31.12	ArkS	5	sp	E		J*
Gd	Tilintarkastuskertomus		1	sp	E	J*) = Tilinpäätöksen julkaisun jälkeen julkista. Poislukien JulkL:n mukaan salaiset tiedot.	J*
Gd	Tilinpäätöksen perusteet ja toteutus		5	sp	E		J*
Gd	Tilinpäätöksen taustamuistiot		5	sp	E		J*
Gd	Tuloutusluettelot; tilinpäätöksessä tehdyt vanhojen erien tuloutukset		10	sp	E		J*
Gd	Erittelyt tilanteesta 31.12; eri tilit, osa erittelyistä ML-osastolla			sp	E	JulkL 24§ / 17	S
Ge	KIRJANPITOJÄRJESTELMÄN TAPAHTUMALUETTELOT, TOSITTEET						
Ge	Pääkirjan nipputosite	ArkS	1	sp	E		J*
Ge	Peruskirja 1,2,3,4,5 ja 6		1	sp	E		J*
Ge	Maksujen välitystilien tapahtumat		1	10	E		J*
Ge	18 E WINTIME / tapahtumaluetelot, tositteet		1	sp	E		J*
Ge	Lähetetyt maksut-lista ja ostojen maksuluettelo sekä Leonia- tiliot		1	10	E		J*

Ge	MY-saamisten suoritusluettelo jne		1	10	E		J*
Ge	Poistolaskennan vientimuistiot/kk Kompi		1	10	E		J*
Ge	Luovutusten vientimuistiot/kk Kompi		1	10	E		J*
Ge	Matkalaskuennakoiden ja-maksujen päiväkirja Matkamies		1	10	E		J*
Ge	E-kirjelaskutuksen laskuluettelot		1	10	E		J*
Gf	KIRJANPIDON PERUSTOSITEMAT.						
Gf	Peruskirja 1,2,3,4,5,6,14,15 ja 18	ArkS	1	sp	E	JulkL 24§ / 17 ja 20	S
Gf	MBS-raportit		1	sp	E		S
Gf	WINTIME						
Gf	Ostolaskut	ArkS	2 kk	6	E	JulkL 24§ / 17 ja 20	J*
Gf	Myyntilaskukopiot		2 kk	6	E		J*
Ha	KASSATOIMINTA						
Ha	Kassaerittelyt, kopiot	ArkS	1	1	E	JulkL 24§ / 17	S
Ha	Kassatilerittelyt, kopiot		1	1	E		S
Ha	Kassojen tapahtumalistat, kopiot		1	1	E		S
Hc	HOLVITOIMINTA						
Hc	Holvi-ja holvitilerittelyt, holvitapahtumat	ArkS	1	1	E	JulkL 24§ / 17	S
Ea	EKP:N DOKUMENTIT						
Ea	EKP:n dokumentit	ArkS	1	sp	E		S

LIITE 4

ULKOMINISTERIÖ

ASiantuntijarekisteri

TIETOJÄRJESTELMÄN VASTUUTAHO

Ulkoasiainministeriö/kehitysyhteistyöosasto
Katajanokanlaituri 3
00160 Helsinki

TIETOJÄRJESTELMÄN VASTUUYKSIKKÖ JA -HENKILÖ

Kehitysyhteistyöosasto/rekrytointiyksikkö/KYO-32
kehitysyhteistyöneuvos Markku Laamanen
puh. 09-1341 6496
telefax 09-1341 6494
sähköposti markku.laamanen@formin.fi

REKISTERIASIOISTA VASTAAVA YHTEYSHENKILÖ

osastosihteeri Tuula Burgess
puh. 09-1341 6472
sähköposti tuula.burgess@formin.fi

TIETOJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖTARKOITUS

Parhaiden suomalaisten asiantuntijoiden löytäminen kansainvälisiin tehtäviin.

TIETOLÄHTEET

Rekisteri perustuu henkilöiden hakemuksiin sekä itse antamiin tietoihin. Tarvittaessa annetut tiedot ja suositukset tarkastetaan.

REKISTERIN TIETOSISÄLTÖ

- henkilö- ja yhteystiedot, koulutus ja ammatillinen harjoittelu, työkokemus (erikoistuminen, kenttäkokemus), jatko-opinnot (kielet, ATK-taito), lisätiedot (perhesuhteet, terveys)

TIEDOT OVAT VUODESTA TIETOJEN PÄIVITYSTIHEYS

1990-
Jatkuva prosessi

TIETOJEN JULKISUUS

Tiedot ovat pääosin salassa pidettäviä (L 621/1999 24:1 §:n kohdat 9 ja 24.

REKISTERIN TIETOJEN SÄÄNNÖNMUKAINEN LUOVUTUS

Hakijoiden suostumuksella henkilötietoja luovutetaan pääsääntöisesti kansainvälisille järjestöille (mm. YK erityisjärjestöineen, EU, ETYJ, EN sekä kansainväliset kehitysrahoituslaitokset)

REKISTERIN SUOJAUKSEN PERIAATTEET

- A. Manuaalinen aineisto säilytetään lukituissa, murtosuojatuissa hälytyslaittein suojatuissa tiloissa.
 B. ATK:lle tallennetut tiedot suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanoin. Tiedonsiirtoyhteys on kiinteä, ja se on suojattu palomuurin.

Lähialueyhteistyön yksikön tietojärjestelmä/hankerekisteri
TIETOJÄRJESTELMÄN VASTUUTAHO Ulkoasiainministeriö/itälinja/lähialueyhteistyön yksikkö Merikasarminkatu 5 00160 Helsinki
TIETOJÄRJESTELMÄN VASTUUYKSIKKÖ JA -HENKILÖ Itälinja/lähialueyhteistyön yksikkö yt Kirsi-Marja Kauppinen Puh. 09 - 1341 5610 Telefax 09 - 1341 5566 Sähköposti kirsi-marja.kauppinen@formin.fi REKISTERIASIOISTA VASTAAVA YHTEYSHENKILÖ toimistos sihteeri Sari Kantola Puh. 09-1341 6407 Sähköposti sari.kantola@formin.fi
TIETOJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖTARKOITUS Ulkoasiainministeriön lähialueyhteistyön yksikkö vastaa Suomen lähialueyhteistyön koordinaatiosta, hallinnoinnista sekä näiden kehittämistä. Järjestelmä on lähialueyhteistyön koordinaation kannalta erityisen tärkeä ja sitä hyödynnetään jo laajasti raportoinnissa sekä eri intressiryhmien informoinnissa.
TIETOLÄHTEET Ulkoasiainministeriön sekä sektoriministeriöiden toimittamat hankekuvaukset ja rahoituspäätökset.
REKISTERIN TIETOSISÄLTÖ Lähialueyhteistyön yksikön käytössä on vuonna 1993 kehitetty tietojärjestelmä (KIETO), joka sisältää yhtenäisen tietovaraston lähialueyhteistyöhankkeista, joita on suunnittelu- ja toteutusvaiheessa noin 500 ja päätyneitä lähes 2000. Tietojärjestelmään tallennetaan tiedot hankkeista, sopimuksista, määrärahoista, ulkoasiainministeriön tekemistä määrärahojen myöntöpäätöksistä sekä maksatuksista.
TIEDOT OVAT VUODESTA 1993 -
TIETOJEN PÄIVITYSTIHEYS Jatkuva
TIETOJEN JULKISUUS Kaikki tietojärjestelmään talletettavat tiedot ovat julkisia.
REKISTERIN TIETOJEN SÄÄNNÖNMUKAINEN LUOVUTUS Toteutuksessa olevista hankkeista otetaan 1-2 kertaa vuodessa laajat ja suppeat (myös englanniksi) hankeluettelot, jotka jaetaan kaikille ministeriöille ja

tilivirastoille ja pyynnöstä kaikille kiinnostuneille. Samoin rekisteristä toimitetaan tietoja toimenpidepyyntöjen pohjalta lähialueyhteistyöstä kiinnostuneille tahoille, niin julkiselle sektorille, kansainvälisille organisaatioille kuten myös yksityisille henkilöille, yhteisöille ja yrityksille.

REKISTERIN SUOJAUKSEN PERIAATTEET A. Manuaalinen aineisto säilytetään yksikön arkistohuoneessa. B. ATK:lle tallennetut tiedot suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanoin.

LIITE 5

KTM

Riskitietokanta

Tietojärjestelmän vastuutaho

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Aleksanterinkatu 4, Helsinki

Tietojärjestelmän vastuuyksikkö ja -henkilö

Kauppa- ja teollisuusministeriö
Markkinaosasto
Esittelijä Heikki Yrjölä, p. 160 3998, sp heikki.yrjola@ktm.vn.fi

Tietojärjestelmän käyttötarkoitus

Tietokantaa käytetään harkittaessa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnassa tarvittavien vientilupien myöntämistä.

Tietolähteet

Eri maiden vientivalvontaviranomaiset sekä eri kv. vientivalvontajärjestelyjen sihteeristöt

Tiedot ovat vuosilta/alkaen vuodesta

1986

Tietojen päivitystiheys

Tarvittaessa / päivittäin

Tietojen julkisuus/salassa pidettävyys

Tiedot ovat salassapidettäviä julkisuuslain 24 §:n kohtien 2 ja 20 mukaan

Tietojärjestelmän julkinen osoite

Ei julkista osoitetta.

Julkiset tiedot

Ei ole.

Salassa pidettävät tiedot

Tietokanta sisältää vain salassapidettävää tietoa.

Vastakauppasovellus

Tietojärjestelmän vastuutaho

KTM, kompensatiotoimikunta

Tietojärjestelmän vastuuyksikkö ja -henkilö

KTM Markkinaosasto, sisämarkkinaryhmä, ylitarkastaja Pertti Hämäläinen, p. 160 3516

Tietojärjestelmän käyttötarkoitus

Puolustusvoimien hankintoihin liittyvien vastakauppojen hallinnointi ja vastaostovelvoitteiden toteutumisen seuranta

Tietolähteet

Hyväksytyt vastakaupat ja ennakkopäätökset tulevista vastakaupoista

Tiedot ovat vuosilta/alkaen vuodesta

Alkaen vuodesta 1992

Tietojen päivitystiheys

Kompensatiotoimikunnan hyväksymiskäsittelyn jälkeen, n. 4 - 6 kertaa vuodessa.

Tietojen julkisuus/salassa pidettävyys

Tiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 10 ja 20 kohtien nojalla.

Tietojärjestelmän julkinen osoite

Julkiset tiedot

Ei julkisia tietoja.

Salassa pidettävät tiedot

Kaikki tiedot ovat salassa pidettäviä

LIITE 6

Valtion kiinteistölaitos

Hanketietokanta (HTK)

Käyttötarkoitus:

Investointien ja kunnossapitotöiden suunnittelun, hallinnoinnin ja raportoinnin työkalu

- osa tiedosta julkisia, osa salassapidettäviä (julkL 24.1§17 k)

Julkista rakentamispäätöksen jälkeen: rakennushankkeen vaihe ja arvioitu valmistumisajankohja; hankkeen vastuuhenkilö kl:ssä; hankkeen suunnittelijat ja urakoitsijat

- tapauskohtaisen harkinnan mukaan muukin tieto voi olla julkista

Salaista: Muut kuin edellä mainitut tiedot

Kiinteistöpito (KIPI)

Käyttötarkoitus:

Kiinteistölaitoksen hallinnassa olevien maa-alueiden, rakennusten ja osakehuoneistojen perustietorekisteri; vuokrasopimukset ja vuokralaisten yhteystiedot

Julkisuus:

Kaikki kiinteistövarallisuustiedot ovat salaisia (JulkL24.1§17 k), ellei tapauskohtaisen harkinnan perusteella toisin ole päätetty. Kaikki vuokraustoimintaa koskevat tiedot salaisia (em.lainkohta)

Julkista tapauskohtaisen harkinnan perusteella: kiinteistön asema KL:n organisaatiossa: isännöitsijä, kiinteistöalue, toimiala; sijainti; rakennusten laajuutta ja rak.tekniikkaa koskevat tiedot

LIITE 7 STAKES

Tilastot ja rekisteriaineistot

- hoitoilmoitukset: sosiaali ja terveys: tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon laitoshoidosta sekä laitoshoidoa korvaavien hoitomuotojen käytöstä. (1,3 miljoonaa tietuetta)
- syntyneiden lasten rekisteri: tietoja syntyneistä lapsista, synnytyksistä ja synnyttäjistä (tiedot noin 56 000 syntyneestä lapsesta).
- raskaudenkeskeyttämis- ja steriloisrekisteri: tietoja maassamme suoritetuista raskaudenkeskeytyksistä ja steriloinneista (tietoja noin 20 000 tapahtumasta).
- epämuodostumarekisteri: tietoja syntyneistä lapsista, joilla on todettu synnynnäinen epämuodostuma (ilmoituksia vuosittain noin 1 500).
- näkövammarekisteri: tietoja pysyvästi näkövammaisista henkilöistä. Rekisteriä ylläpitää Näkövammaisten keskusliitto ry.
- syöpärekisteri: tietoja todetuista syöpätapauksista. Rekisteriä ylläpitää Suomen Syöpäyhdistys ry (uusia syöpätapauksia todetaan vuosittain noin 11 000).
- toimeentulokirekisteri: tietoja toimeentulotuen saajista ja toimeentulotukena myönnettyjen avustusten suuruudesta. Ennakkotilasto puolivuositain (kotitalouksia noin 350 000 ja henkilöitä noin 400 000)
- lastensuojelurekisteri: tietoja sijoitetuista ja/tai huostaanotetuista lapsista ja nuorista sijoitusperusteiden ja sijoituspaikkojen mukaan (uusia tapauksia vuosittain noin 3 500).
- lapsen elatus ja huolto: tietoja elatustuesta ja sosiaalilautakuntien vahvistamista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisestä ja vahvistamisesta sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (tiedot tulevat kunnittain eli 452 kuntalomaketta).
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhteenveto (Stakes/TK): kuntakohtaista tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käytöstä ja kustannuksista. Sisältää tietoja mm. lasten päivähoidosta, kotipalveluista ja vanhusten laitoshoidosta sekä terveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoidosta (tiedot tulevat kunnittain eli 452 kuntalomaketta).
- terveydenhuollon toimintatilasto (Stakes/Kuntaliitto): tietoja vuodesta 1994 alkaen julkisen terveydenhuollon avohoitokäynneistä, laboratorio- ja röntgentutkimuksista sekä lääkinnällisestä kuntoutuksesta.
- terveydenhuollon yksityinen toiminta (Stakes/lääninhallitukset): tietoja yksityisten terveydenhuollon toiminta-alasta henkilöstöstä, tutkimuksista ja potilaskäynneistä
- sosiaalihuollon yksityiset toimipaikat: tietoja yksityisistä sosiaalihuollon (tiedot tulevat lääneistä yhteenvetotietoina) toimipaikoista ja toiminnan laajuudesta (tietoja noin 2 000 toimipaikasta).
- toimipaikkarekisteri: sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajien osoitetietoja sekä sairaaloiden ja terveyskeskusten sairaansijamäärät ja erikoissalat.
- TERHIKKI: rekisteri terveydenhuollon ammatinharjoittamisoikeuden saaneista ja nimikesuojatuista henkilöistä/TEO
- päihdetilastot: tietoja alkoholijuomien kulutuksesta, huumeiden käytöstä sekä näistä aiheutuvista haitoista/yhteistyö STTV:n kanssa.